

Eindrapportage *The Hague Security Delta*

Agentschap.nl Projectnummer: PID 102051

Aanvrager:

Kamer van Koophandel Den Haag (KvK)

Contactpersoon:

mevr. P. A. Alkema

Deelnemers Consortium

HCSS, HHS, NFI, TG, TNO, WFIA, KvK (penvoerder)

Looptijd:

11 November 2011 – 31 December 2013

Inhoud

I	Doelstellingen	4
	HSD Milestones 2012-2013	6
	(Beoogde) Resultaten (conform Projectplan).....	8
	Succesfactoren HSD	11
	HSD Strategische doelen 2014(+)	12
II	Project Doelstellingen, Aanpak, Ervaringen en Resultaten	13
II.1	Werkpakket 1: Het Hague Security Delta (HSD-) Netwerk.....	13
II.2	Werkpakket 2 - Haagse Ontwikkelingsmaatschappij Security Delta (HOMSD).....	20
II.3	Werkpakket 3: Innovatiehuizen in de Security Delta	25
	Algemeen / Coördinatie Innovatiehuizen.....	26
	Innovatiehuis Nationale Veiligheid	29
	Innovatiehuis Cyber / Cyber Security	31
	Innovatiehuis Critical Infrastructures	36
	Innovatiehuis Stedelijke Veiligheid	39
	Innovatiehuis Forensics	42
	Over de toekomst van de Innovatiehuizen	46
II.4	Werkpakket 4 Projectmanagement.....	50
III	Financieel Overzicht	54
	Planning en realisatie	54
	Begrotingswijziging	55
IV	Annex.....	56
IV.1	Bijlagen bij WP beschrijvingen	56
IV.2	HSD Interne documenten	56
IV.3	HSD Governance.....	57
	HSD - PiD project.....	57
	HSD CEO- Governance (update per dec 2013)	58
IV.4	Persberichten.....	59
	Persbericht ANP - Stichting The Hague Security Delta opgericht	59

ANP - Nieuw landelijk innovatiecentrum voor veiligheid open in februari 2014	60
ANP - Tweeëntwintig veiligheidsprojecten dingen mee naar co-financiering	61
Regionale OntwikkelingsMaatschappij ZuidVleugel (ROM-ZV)	62
Eén miljoen euro voor nieuwe initiatieven in Haagse security-sector	64

I Doelstellingen

Het project 'the Hague Security Delta' (HSD) ambieert de goede verbindingen tussen de diverse publieke en private spelers die in het Veiligheidsdomein actief zijn, door te ontwikkelen tot een economisch duurzaam 'security cluster'. Gezamenlijke profilering zal leiden tot nationaal en internationaal toenemende inhoudelijke en economische betekenis van de Security Delta. Het project heeft als deelopdrachten:

- 1) het vormen van een actief en open Netwerk van publieke en private partijen die op enigerlei wijze betrokkenheid en affiniteit hebben tot Security Vraagstukken en met hun kennis en kunde kunnen bijdragen aan antwoorden daarop;
- 2) de mogelijkheden nagaan van en bij gebleken haalbaarheid komen tot de oprichting van een "Ontwikkelingsmaatschappij" die in haar positionering als verbindende factor tussen publieke en private partijen in de Security Delta vorm kan geven aan vraag- en aanbod-articulatie en draagvlak voor agendasetting en nieuwe innovatietrajecten zal stimuleren;
- 3) het inrichten van Innovatiehuizen voor deelthema's van Veiligheid, waar stakeholders in dialoog met vraag en aanbod initiatieven nemen om aanvullende faciliteiten te ontwikkelen en deze gebruiken om nieuwe producten en diensten te beproeven en de promotie daarvan te verzorgen.

Daarmee biedt het HSD-cluster ook een unieke onderzoeks- en onderwijsomgeving voor kennis- en opleidingsinstituten.

Het HSD project heeft als opdracht de verschillende elementen van het cluster zoals hierboven vermeld, in de steigers te zetten. Haar activiteiten zijn daarbij ingebed in een bredere benadering. De gemeente Den Haag ontwikkelt met andere stakeholders regievorming voor het cluster HSD en stelt daarvoor ook aanvullende capaciteiten en middelen beschikbaar. Dat heeft inmiddels geleid tot de oprichting van de "Stichting Hague Security Delta", het instellen van het "HSD Development Fund", bijdragen aan de voorbereiding en oprichting van de "Regionale Ontwikkelingsmaatschappij –Zuidvleugel (ROM-ZV)" en het treffen van voorbereidingen voor de opening van de "HSD Campus" op 13 februari 2014.

Deze activiteiten zijn ingegeven vanuit :

Missie (waarom HSD bestaat)

Het vergroten van de economische ontwikkeling binnen de regio Den Haag en BV NL en het bijdragen aan de (internationale) veiligheid.

Visie (wat wil HSD zijn)

HSD is een internationaal gerenommeerd security-cluster 'Security Port to Europe', waarin vanuit de triple helix gedachte partijen uit overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken, middelen bundelen om innovatieve producten en diensten rond grote (internationale) veiligheidsvraagstukken te ontwikkelen en naar de markt te brengen. Door de netwerken van de verschillende HSD partners te koppelen kan de internationale footprint van alle HSD organisaties worden vergroot.

Doelstelling (wat wil HSD bereiken)

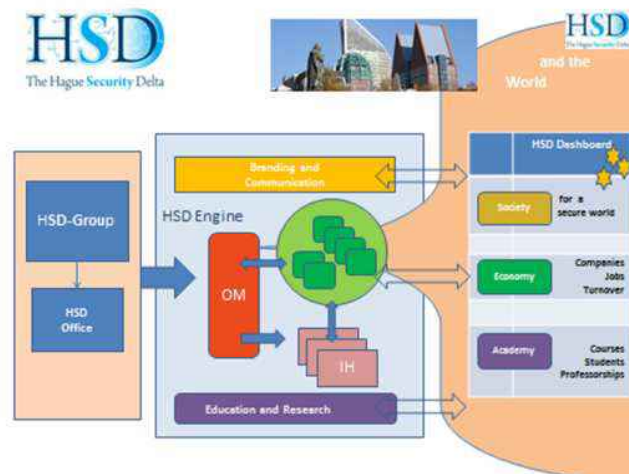
Het creëren van een snel groeiend internationaal economisch cluster rond Den Haag op het gebied van veiligheid, met als inhoudelijke terreinen nationale veiligheid, urban security, cyber security, forensics en bescherming vitale infrastructuur. Nieuwe kernen die in de loop van het HSD-project zijn ontstaan, betreffen: border security en CBRN.

De activiteiten van het HSD Pieken in de Delta (PiD)-traject zijn erop gericht hiervoor de bouwstenen te ontwikkelen:

- Actief Netwerk
- Innovatielijnen
- Opleidingsinstrumenten
- Faciliteiten
- Support Office en Governance
- Financieringsinstrumenten

en steunen op een proactieve communicatie voor de “branding” van The Hague Security Delta.

Eind 2013 staat The Hague Security Delta stevig in de steigers. HSD staat er als internationaal toonaangevend security cluster.

Figuur 1 - Aanpak HSD cluster ontwikkeling

- de oprichting van de Stichting HSD, in een governance van publieke en private partijen die garant staan voor de exploitatie van de HSD Backoffice, met specifieke aandacht voor MKB (HSD MKB-desk CONNEKT)
- de aanstaande (Feb 2014) opening van de HSD Campus met voorzieningen voor ontmoetingen en experimenteren,
- een actief netwerk (inmiddels meer dan 200 bedrijven en instellingen aangesloten) met vele interne en externe activiteiten, actieve innovatiehuizen die kennisdeling en initiatieven voor kennis en productinnovatie stimuleren,
- het HSD Stimuleringsfonds en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Zuidvleugel ter (financiële) ondersteuning van starters en innovatieprogramma's, en
- integrale security opleidingsprogramma's (Cyber Security Academy, HSD Education Platform).

HSD Milestones 2012-2013

2013

12/13	<ul style="list-style-type: none"> Afronding HSD Pieken in de Deltaproject Bekendmaking winnaar van Secure Your Future wedstrijd HSD ism KIVI-NIRIA Bekend stelling van projecten die door HSD stimuleringsfonds gesteund worden
11/13	<ul style="list-style-type: none"> Twente Safety & Security opgericht; aansluiting bij landelijk veiligheidscluster HSD 185 partners aangesloten bij HSD
10/13	<ul style="list-style-type: none"> Start bouw van landelijk innovatiecentrum voor veiligheid: HSD Campus
09/13	<ul style="list-style-type: none"> Nederland aangewezen als organisator voor de 4e wereldwijde Cyber Space Conference 2015
07/13	<ul style="list-style-type: none"> HSD Stimuleringsfonds open gesteld voor innovatieprojecten in veiligheid Stichting The Hague Security opgericht, bestuursleden en directie benoemd
06/13	<ul style="list-style-type: none"> Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Zuidvleugel (ROM-Z) opgericht, veiligheid één van drie speerpunten Gemeenteraad Den Haag akkoord met oprichting Stichting The Hague Security Delta Lancering nieuwe website HSD (verdriedubbeling websitebezoek na 4 maanden)
04/13	<ul style="list-style-type: none"> Den Haag verwerft organisatie van internationale veiligheidscongres ASIS International 2014 Ministerie van V&J besluit om te participeren in HSD
03/13	<ul style="list-style-type: none"> NL UK Security Dialogue : inkomende handelsmissie uit UK (Olympic Legacy) Positief advies oprichting HSD Cyber Security Academy in 2013; kwartiermaker aangesteld.
02/13	<ul style="list-style-type: none"> Start van MKB Connect: helpdesk voor MKB die willen innoveren / groeien in veiligheid
01/13	<ul style="list-style-type: none"> Start European Cyber Security Center in The Hague Security Delta; ENCS (European Network Cyber Security) verhuist naar Beatrixkwartier in Den Haag, het 'business district' voor de veiligheidssector.

2012

11/12	<ul style="list-style-type: none"> CEO Beraad besluit over governance, organisatie, basisfinanciering HSD programmabureau. Masterplan HSD 2013/2014 aangereikt; Officiële opening HSD kantoor aan Sophialaan in Den Haag.
10/12	<ul style="list-style-type: none"> Oprichting European Network Cyber Security (ENCS) door TNO, Alliander, KPN, KEMA, Radboud Universiteit Nijmegen, met steun van gemeente Den Haag. (Kenniscentrum gericht op onderzoek, testen, kennisdelen en training op het gebied van cyber security voor vitale infrastructuren); Formele afronding living lab 'CSI The Hague'. Besluit tot voortzetting in 'CSI 2.0'; 2e handelsmissie HSD, naar Turkije. Met o.a. Thales, Siemens, NFI, Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) en delegaties uit Amsterdam en Rotterdam.
9/12	<ul style="list-style-type: none"> 1^e gezamenlijke handelsmissie HSD netwerk partners, met bezoek aan veiligheidscongres ASIS, de Nederlandse ambassadeurs in de VS en Canada en gesprek over trans-Atlantische samenwerking in het Pentagon; Start ontwikkeling business case voor oprichting van Cyber Academy in 2013 door

	onderwijsinstellingen en werkgevers in cyber security (incl. NCSC, Cyber Force, Europol, NFI, TNO, KPN and Fox-IT).
8/12	<ul style="list-style-type: none">• NFI organiseert EAFS2012: internationaal congres over forensisch onderzoek;• Acquisitie van wereldwijd congres 'Nuclear Security Summit 2014'.
7/12	<ul style="list-style-type: none">• Convenant 'Geslaagd in het vak'. Partijen verbinden zich tot het ontplooiën van activiteiten om het bedrijfsleven en onderwijs in de veiligheidssector beter op elkaar aan te sluiten.
3/12	<ul style="list-style-type: none">• Besluit van de EU om het European Cyber Crime Center (EC3) per 1/1/2013 in Den Haag te vestigen, bij Europol. Het wordt het centrum van Europa's strijd tegen cyber crime.
1/12	<ul style="list-style-type: none">• Vestiging van Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) in Den Haag.
11/11	<ul style="list-style-type: none">• Besluit ministerie van EZ om HSD Pieken in de Delta te ondersteunen; HSD als vliegwiel voor roadmap security van Topsector HTS&M bestempeld.• Eerste CEO Beraad georganiseerd door gemeente Den Haag / Dienst Stedelijke Ontwikkeling• Start HSD Pieken in de Delta project

(Beoogde) Resultaten (conform Projectplan)

Onderstaande tabel 1 geeft per werkpakket de beoogde resultaten weer, met begin- en einddatum van werkzaamheden en activiteiten die tot deze resultaten dienen te leiden.

Werkpakket	Beoogd (tussen-)resultaat	Begindatum	Einddatum
WP 1	HSD Netwerk		
	D1.1 Jaaragenda HSD en uitvoering van programma (doorlopend)	01/11/2011	31/12/13
✓	Zie voor update van jaarplan de acties aangeduid onder de detail presentaties van elk van de WPn		
✓	Update van activiteiten in en door HSD – zie o.m. website HSD ook vooruitblik op 2014 met o.a. Nuclear Security Summit 2014 en ASIS-2014 conferentie.		ongoing
✓	HSD evenementen – handboek / handleiding voor HSD presentie basis voor en door HSD georganiseerde events en deelnames aan seminars en exhibities		Dec 2013
✓	Ondersteunende communicatie activiteiten en gereedschappen		
	D1.2 Besluitvorming al dan niet overgang van Genootschap GBVI naar HOMSD		30/06/2012
✓	Besloten is in overleg met het stichtingsbestuur om activiteiten van het genootschap direct aan de HSD kalender te verbinden;		2012
o	Het GBVI stichtingsbestuur beraadt zich nu op haar positie		Jan 2014
WP 2	HSD Ontwikkelingsmaatschappij (HOMSD)		
	D2.1 Businessplan HOMSD	01/11/2011	31/12/2012
✓	Masterplan the Hague Security Delta 2013-2014, dd 20-12-2012 Dit plan is als bijlage toegevoegd.		20-12-12
✓	Jaarplan the Hague Security Delta 2014 (zie bijlage / versie Nov 4, 2013)		01-11-13
	D2.2 Evaluatie pilotprojecten uit WP 3		31/03/2013
✓	referentiekader zie WP 3 / toetsingskader voor HSD Development Fund Development Fund gehanteerd voor beoordeling en toekenning innovatievoorstellen		09/12/13
	D2.3 Besluitvorming over en Oprichting HOMSD		30/06/2013
✓	programmadirecteur en adjunct directeur voor <i>HSD Office</i> aangesteld.		01-08-2012
✓	Op basis van principebesluit is de stichting HSD opgericht en waarbinnen HSD Office functioneert, met een governance model en exploitatiefinanciering; de statuten van de Stichting zijn bijgevoegd		Juni 2013
✓	Separaat is de vorming van een <i>HSD Development</i> fund aangezet als onderdeel van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Zuidvleugel (ROM-ZV); safety & security is een van de drie pijlers		01-01-2014
	D2.4 HOMSD operationeel (met al dan niet overname activiteiten van Genootschap)		01/09/2013
✓	Op 20-11-2012 heeft wethouder H. Kool (Den Haag, Economische Zaken) het <i>HSD Office</i> officieel geopend aan de Sophialaan 10, Den		20-11-2012

	Haag. In het HSD office is ook de HSD MKB-desk CONNEKT actief.		
✓	Daadwerkelijke oprichting stichting HSD, met executive board		9 juli 2013
✓	HSD Innovation Fund opgericht; eerste projecten gehonoreerd		17 juli 2013 9 Dec 2013
✓	Oprichting Regionale Ontwikkelings Maatschappij – Zuidvleugel (ROM-ZV)		01 Jan 2014
✓	Status Locatie Beatrixkwartier: op 13 Feb 2014 is voorzien de feestelijke opening van de HSD CAMPUS aan Wilhelmina van Pruisenweg; daar zal ook het HSD Office worden ondergebracht		13 Feb 2014
WP 3	HSD Innovatiehuizen		
	D3.1 Evaluatie rol en waarde innovatieportfolio's	01/11/2011	31/12/2013
✓	ervaringen en lessons learned voor ontwikkelingen innovatiehuizen voortzettingsvermogen voor 2014 en verder met en bij HSD partners belegd		dec 2013
	D3-1.1 innovatieportfolio nationale veiligheid – (jaarlijks)		
✓	grand challenges als basis voor activiteiten; project ideeën mede gelanceerd onder HSD Development Fund		
	D3-2.1 innovatieportfolio cyber- security – (jaarlijks)		
✓	grand challenges als basis voor activiteiten; projectideeën mede gelanceerd onder HSD Development Fund		Dec 2013
	D3-2.2 cyber security proeftuin		
✓	Opgenomen in HSD Jaarplan 2014 (Cyber Incidence Experience Centre)		
✓	Basis voor Cyber Security Academy gelegd en waarvoor nu kwartiermaker de start op sept 2014 voorbereidt		go Sept 2013
	D3-3.1 innovatieportfolio vitale infrastructuur – (jaarlijks)		
✓	grand challenges als basis voor activiteiten; project-ideeën mede gelanceerd onder HSD Development Fund		
	D3-3.2 expertisecentrum vitale infrastructuur		
-	lobby voorplatform heeft nog niet benodigde draagvlak verkregen		
	D3-4.1 innovatieportfolio veiligheid in stedelijke omgeving – (jaarlijks)		
✓	grand challenges als basis voor activiteiten; project ideeën mede gelanceerd onder HSD Development Fund		
✓	o.m. Internationale Zone en Evenementen Veiligheid		
✓	een platform voor evenement-veiligheid in oprichting – in samenwerking met 'Digitale Steden Agenda – Veilige Stad'		
	D3-5.1 Innovatieportfolio Forensics (Jaarlijks)		
✓	grand challenges als basis voor activiteiten; project ideeën mede gelanceerd onder HSD Development Fund		
✓	basis gelegd voor CSI – Zuid Afrika		juni 2013
✓	Nieuwe Thema's:		Nov 2013

	Border Security en CBRN als nieuw verbindend element, waarvoor deels ook nieuwe partners in HSD netwerk interesse hebben. In 2014 worden deze onderwerpen voorshands onder Nationale veiligheid meegenomen		
WP 4	Project Management		
	D4.1 Projectplan	01/11/2011	
✓	Continu / zie verslagen projectteam en stuurgroep bijeenkomsten		
✓	herschikkingen capaciteit HCSS / HHS - met formeel Akkoord Agentschap		
	D4.2 Midterm Review (1)		31/12/2012
✓	Rapportage dd 14 Jan 2013		
	D4.3 Eindrapportage (inclusief projectevaluatie)		31/12/2013
	Deze rapportage		Feb/Mrt 2014
	D4.4 Informatiefolder <i>The Hague Security Delta</i>		
✓	HSD Fact sheets en Corporate presentatie –zie HSD website ¹		ongoing
✓	HSD Corporate Story (als bijlage aan verslag toegevoegd)		ongoing

Tabel 1 – Stand van zaken WP-resultaten (ultimo 2013)

¹ www.thehaguesecuritydelta.com

Succesfactoren HSD

- Een actieve, ondernemende overheid die bereid is ook op de lange termijn te blijven investeren in de economische ontwikkeling van de regio.
- Triple Helix partners – overheden, bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen - die nauw samenwerken bij de ontwikkeling van hun innovaties, daarin blijven investeren en een open innovatie-ecosysteem omarmen.
- Draagvlak als resultaat van verbindend leiderschap, transparantie, erkenning van elkaars belangen, vertrouwen en goede communicatie. Op basis hiervan een inhoudelijk sterke en effectieve HSD organisatie die kennis, kunde en middelen op het optimale schaalniveau bij elkaar brengt en zich richt op concrete projecten en innovaties.
- Het inzicht dat economisch en maatschappelijk rendement in elkaars verlengde liggen, en komt onder meer tot uiting in:
 - De koppeling tussen de nationale Strategische Kennis en Innovatieagenda (SKIA) Veiligheid, de lokale/regionale agenda en de Europese innovatie- en onderzoek- agenda.
 - Inzicht in financieringsinstrumenten en de wijze waarop deze ontsloten of verbonden kunnen worden.
 - Het eigen financieringsinstrument HSD Development Fund dat structureel gefinancierd wordt.
 - Een gezamenlijke aanpak met ROM-Zuidvleugel en KvK Nieuw/Ondernemersplein.
 - Een aanpak die start bij de behoefte/vraagarticulatie, via kennis en productontwikkeling, naar 'business' voor deelnemende private partijen (klant-kennis-kassa) en die weer leidt tot innovatie voor de behoeftezoekers.
 - Daadwerkelijke implementatie van technologische innovatie in de werkwijze van de gehele veiligheidsketen.
 - Intensieve samenwerking met de overheid als grootste afnemer van het 'product' veiligheid die zich verbindt aan publiek/private samenwerking, behoefte en vraag expliciet maakt en bereid is als 'launching customer' te investeren in het daadwerkelijk in gebruik nemen van innovaties.
 - Intensieve samenwerking met andere dynamische regio's en initiatieven (in het bijzonder Brainport Eindhoven/Tilburg en het programma Twente Safety en Security).
 - Een actief export- en acquisitiebeleid, met in het verlengde daarvan een goed vestigingsklimaat gericht op het aantrekken van buitenlandse bedrijven. De komst van buitenlandse bedrijven naar Nederland en Den Haag levert niet alleen directe arbeidsplaatsen op, maar creëert voor elke nieuwe buitenlandse medewerker bijna driekwart arbeidsplaats (0,72 fte) aan extra werkgelegenheid bij lokale leveranciers en dienstverleners.²
 - Een goede verbinding tussen het MKB en haar innovatievermogen. Uit effectonderzoek van Syntens uit 2012 blijkt dat door de juiste, op innovatie gerichte adviezen en begeleiding het MKB 20% duurzame omzetgroei en 13% toename van werkgelegenheid realiseerde.

² CBS "Inkomende investeringen en werkgelegenheid in Nederland" (2011), Berenschot "Buitenlandse investeerders zijn groeiversnellers voor de Nederlandse economie" (2007).

HSD Strategische doelen 2014(+)

Gebaseerd op de resultaten die (mede) door het HSD-PiD project zijn bereikt, worden de strategische doelstellingen van HSD voor de komende jaren verder aangescherpt. Voor de ondersteuning in de uitvoering daarvan draagt het HSD Office zorg, met sturing van de HSD Board.

Om duurzaam waarde te kunnen toevoegen aan bedrijven, kennisinstellingen en overheden heeft HSD een aantal strategische doelen geformuleerd.

Primair profileert HSD zich nationaal en internationaal als de 'kennis-hub' en het 'innovatieplatform' voor het veiligheidsdomein. HSD, met haar kern in Den Haag, wordt de belangrijkste toegangspoort naar Europa voor internationale organisaties en bedrijven op het terrein van Veiligheid.

Binnen de visie van HSD wordt in 2014 en daarna gewerkt aan de ontwikkeling en implementatie van een door stakeholders gedragen innovatiestrategie die is gekoppeld aan een innovatieagenda veiligheid en een nationaal investeringsprogramma voor innovatie & veiligheid.

Dit resulteert in concrete innovatieprojecten, met integrale oplossingen voor maatschappelijke veiligheidsissues én met een gezond economisch perspectief.

- Een onderscheidend profiel en optimale benutting van de HSD Campus.
- Intensivering van de strategische samenwerking met groeiregio's als Eindhoven en Twente, alsmede Amsterdam, Almere en Rotterdam (Nationaal Veiligheidsnetwerk).
- Uitbouwen van het cluster en daarbij verdere werving en behoud van betalende HSD-partners.
- Het (mede)organiseren van spraakmakende, inhoudelijk hoogwaardige en zichtbare events.
- Uitvoeren van de internationale strategie t.b.v. kennisbruggen, handel en acquisitie
- Opzetten en in uitvoering brengen van de Human Capital Agenda

Begin 2014 maakt HSD daarvoor een zichtbare doorstart met de opening van de HSD Campus, de voortzetting van de HSD Innovatiehuizen, een aantal nieuwe innovatieprojecten gefinancierd door het HSD Stimuleringsfonds, en de Cyber Security Academy.

De kwartiermakerfase van HSD is voorbij; er wordt gewerkt vanuit een staande (netwerk-) organisatie.

II Project Doelstellingen, Aanpak, Ervaringen en Resultaten

Deze sectie beschrijft planning en realisaties van de diverse werkpakketten van het HSD-project.

II.1 Werkpakket 1: Het Hague Security Delta (HSD-) Network

Doelstelling

Dit werkpakket³ voorziet in het op een professionele wijze verder ontwikkelen en uitvoeren van de 'Agenda van het Genootschap ter Bevordering van Veiligheid en Innovatie (GBVI)'. Actieve betrokkenheid vanuit het GBVI als stakeholder is hiervoor dan ook voorzien. Om deze doelstelling te bereiken worden de navolgende deelwerkzaamheden onderscheiden:

Activeren en ontwikkelen netwerk

Ontwikkelen van het conglomeraat van organisaties, bedrijven, overheidsinstanties en instituten, primair vanuit de regio Haaglanden. Met dien verstande dat de activiteiten plaatsvinden in de regio en de uitwerking van activiteiten nationaal en internationaal uitstraling en effect heeft. Vanuit de regio worden nationale en internationale markten, netwerken en contacten aangesproken:

- Bilaterale gesprekken met partijen binnen en buiten het cluster
- Organiseren van bijeenkomsten. Algemene netwerkbijeenkomsten (bv 2x per jaar voor het gehele netwerk), clusteroverleg (bv op kwartaalbasis met voor het vormen van het cluster belangrijke spelers, niet alleen private partijen, maar ook min ELI en de Gemeente Den Haag), thematisch overleg/brainstorms (gerichte doelgroep en onderwerp, bijvoorbeeld 2 a 3 per jaar), vraag- en aanbod markt, waarbij onderzoek en onderwijs, overheid en ondernemers gekoppeld worden (bijvoorbeeld jaarlijks).

Promotie en communicatie

- Het verzamelen en verspreiden van nieuwsberichten over wat er in het cluster gaande is c.q. informatie over voor het cluster relevante ontwikkelingen;
- Uitdragen van het cluster en haar ambities in gepaste fora (bv NIDV symposium, Innovatieforum, etc.);
- Organiseren van evenementen en (product)demonstraties, zoals een jaarcongres;
- Het opzetten van een website.

Vormgeven en structureren van het veiligheidscluster

- Overleg met stakeholders in het cluster naar hun visie op geselecteerde thema's, wensen en behoeften; alsmede randvoorwaarden en instrumentarium voor een HSD;
- Oprichten van klankbordgroep/adviescommissie;
- Faciliteren van samenwerkingsovereenkomsten tussen partijen binnen en buiten het cluster;
- Positioneren cluster en deelnemers in aanbestedingstrajecten zoals EU-KP7, MIA Veiligheid, etc.
- Agendasetting, trendanalyse, ontwikkelen programmatische aanpak.

Exploitatie

- Inrichting van een (virtueel) bureau HSD inclusief personele bezetting van waaruit de hierboven genoemde werkzaamheden professioneel uitgevoerd worden;
- Voorbereiding van een Business Plan om deze werkzaamheden ook op termijn te kunnen voortzetten, waar ook de governance onderdeel van uitmaakt. Een van de opties was om deze activiteiten onder

³ De werkzaamheden van dit WP lopen op met die van WP2 en WP3; in de loop van het 2^e jaar van het project zijn deze samengebracht met werkplan van het *HSD Office* en hebben daarmee ook het werkplan HSD 2014 gevoed.

te brengen in de beoogde Ontwikkelingsmaatschappij HOMSD. Intussen zijn deze exploitatielasten (voor 2014 en verder) opgenomen in het HSD Jaarplan 2014.

Coördinator/Deelnemende Partijen: KvK/HHS en op ad-hoc basis andere partners uit het consortium. Een en ander vindt plaats in nauwe afstemming met het bestuur van de Stichting GBVI.

Beoogde Resultaten

- Bureau HSD (als uitvalsbasis voor het GBVI), een uitvoerend orgaan dat zorg draagt voor de uitvoering van activiteiten die het netwerk vorm geven
- Een (door-)ontwikkeld netwerk
- HSD events
 - Opstellen Plan van Aanpak met o.a. verschillende draaiboeken (van klein tot groot event) en beoordelingscriteria voor deelname events.
 - Opstellen Draaiboeken met begrotingsformats voor de verschillende events
- (Door-)Ontwikkeling en Uitvoering van jaaragenda voor HSD met als activiteiten onder meer
 - Netwerkbijeenkomsten: 2x per jaar
 - Clusteroverleg, op kwartaalbasis
 - Thematisch overleg: 2 a 3 keer per jaar
 - Vraag- en aanbodmarkt, jaarlijks; Congres, tweejaarlijks
 - Beheer en onderhoud van Website
 - Inzicht in trends en ontwikkelingen, randvoorwaarden, knelpunten en condities voor een goed werkende Security Delta.

Bereikte Resultaten

Al in juni 2012 is met financiële en personele steun van de Gemeente Den Haag het HSD Office aan de Sophialaan 10 te Den Haag ingericht. Van daaruit zijn de vele contacten met stakeholders doorontwikkeld en is tegelijk vorm gegeven aan netwerkontwikkeling en HSD communicatie. Naast de regionale ontwikkeling is ook de nationale dimensie betrokken. Inmiddels zijn ook Twente en Brabant⁴ bij HSD aangesloten en is met het aan tafel komen van het Ministerie van Veiligheid en Justitie in de HSD-Governance ook aansluiting op de nationale agenda voor Security-vraagstukken verzekerd.

Relatie HSD en GBVI: Het GBVI heeft bijeenkomsten onder de vlag HSD en Genootschap uitgevoerd (opening HSD Office) en haar adressenbestand gedeeld met het HSD Office. Het GBVI heeft haar ideeën aangedragen voor verdere netwerkontwikkeling en ontwikkeling van activiteiten in HSD. In de relatie met name naar MKB is inmiddels een goede borging naar de HSD MKB-desk CONNEKT gevonden. Daarmee zijn de activiteiten van het Genootschap inhoudelijk opgegaan in HSD. Het bestuur van het Genootschap heeft, gezien de ontwikkelingen in HSD, besloten haar activiteiten op te schorten en beraadt zich over haar verdere rol. Begin 2014 neemt het bestuur van het Genootschap daarover een besluit.

⁴ Vanuit Brabant is het Dutch Institute Technologie Safety and Security, DITSS met haar partners aangesloten. Points of Contact zijn de voorzitter van de DITSS raad van toezicht (Burgemeester Noordanus van Tilburg) en Burgemeester van Gijzel van Eindhoven; en voor operationele aangelegenheden namens hen dhr Otten (SIVV, waarnemend directeur DITSS) en dhr Sluiter (strategisch adviseur van bgm Eindhoven). Voor het programma Twente Safety en Security (TSS) zijn Burgemeester den Oudsten van Enschede en dhr Meulenman secretaris/directeur van de veiligheidsregio de Points of Contact. TSS is een samenwerkingsverband/programma van de veiligheidsregio Twente (14 burgemeesters, politie, brandweer en GHOR), Thales, Hogeschool Saxion, TU Twente en diverse innovatieve bedrijven op campusterrein van TU-Twente).

Netwerkbijeenkomsten

Dit betreft kleinere events die met en door partners in het HSD netwerk worden georganiseerd en waaraan de organisatoren een 'HSD' label koppelen. Initiatieven hiervoor komen uit de HSD Innovatiehuizen en van netwerkpartijen. Behalve voor kennisuitwisseling kunnen deze bijeenkomsten ook gezien worden als opmaat voor (nieuwe) sub-clusters in het HSD netwerk. Ook netwerkbijeenkomsten van het Genootschap zijn zo aan de HSD netwerk-agenda gekoppeld. Support die vanuit het project (en HSD Office) geboden wordt, betreft mailing, faciliteren van bijeenkomsten, kleine(re) uitgaven en publiciteit en aandacht via de HSD Website en nieuwsbrief.

Beurzen en Tentoonstellingen

Dit betreft grote events, waar HSD presentie heeft, ingevuld door eigen stand, presentaties etc. Dit zijn events georganiseerd door derde partijen (nationaal en internationaal), alsook eigen events die door HSD Office worden georganiseerd.

In 2013 is een Plan van Aanpak opgesteld voor:

- 1) Ontwikkelen verschillende draaiboeken voor eigen events en events derden (kleine, middelgrote en grote events) met:
 - a. Beoordelingscriteria voor deelname events door HSD en HSD Partners.
 - b. Checklist per event (doel, doelgroep, wie is trekker, bemensing HSD paviljoen, badges, inzet studenten, communicatie etc.).
 - c. Basismaterialen (aanschaf en beheer beursmiddelen zoals banners, informatiemappen, folders NL/Eng, etc.).
- 2) Opstellen begrotingsformats voor de verschillende events. In 2013 zijn er draaiboeken opgeleverd voor:
 - a. Ondernemersplein Den Haag
 - b. SSA Beurs Amsterdam,
 - c. NIDV Beurs Rotterdam en
 - d. Afsluitende event van het HSD PiD project.

Bijeenkomsten en Presentie van HSD bij evenementen

Zie HSD website⁵ voor een actueel overzicht van in en door HSD georganiseerde events en "HSD in het nieuws".

Enkele highlights uit 2012 en 2013 zijn daarbij:

- algemene lanceer-bijeenkomst op 27 mrt 2012 bij de KVK georganiseerd; aantal deelnemers (derde partijen : ca 50).
- Voorlichtingsdag over FP7 SEC 2013 gehouden op 07/06/12 (HHS).
- Officiële opening door wethouder Kool van het HSD Office aan de Sophialaan 10 te Den Haag, in een gemeenschappelijk GBVI-HSD regie.
- Er zijn samenwerkingsrelaties tot stand gekomen met KIVI-NIRIA en NIDV, met onder meer wederzijdse vermelding op website van aankomende evenementen.
- deelname aan een door SYNTENS georganiseerd bezoek aan de Security Beurs in Essen op 26 september 2012.
- International Business Event 'Get Connected The Hague Security Delta' op 12 november 2012.

⁵ www.thehaguesecuritydelta.com

- 06-03-13 HSD – UK Olympic Security Business Dialogue
- HSD–Blomberg Instituut: Dag van de Veiligheidsregio's op 4 april 2013
- Het Ondernemersplein Den Haag op 29 mei 2013 met een HSD workshop over Cybersecurity (200 deelnemers) en een netwerkbijeenkomst '*Creating New Business together*' (300 deelnemers).
- Op 28 en 29 mei 2013 deelname aan 'Innovatie ontketend in de safety and security markt' te Kortrijk, een bijeenkomst voor innovatiemanagers van First Responder organisaties in Europa, georganiseerd door Enterprise Europe Network, Syntens, VZW Infopol, The Hague Security Delta, AgentschapNL, Instituut Fysieke Veiligheid, en Ministerie van Binnenlandse zaken van België (Politie, Brandweer en Ambulancediensten).
- Op 4 september 2013 voorlichtingsbijeenkomst over het HSD Development Fund.
- HSD was aanwezig bij Innovatiecongres V&J/NCTV op 8 oktober 2013.
- HSD partner bij het internationale Technologiefestival *Border Sessions* in Den Haag op 14 november 2013.
- HSD presentie met eigen stand op NIDV Exhibition Rotterdam 21 November 2013
- 12 December 2013 – Afsluitende bijeenkomst 'HSD Pieken in de Delta' project met o.a. HSD en KIVI-NIRIA: Secure Your Future⁶ : finale van 'Secure your Future' wedstrijd voor studenten en ondernemers over "Multimedia toepassingen voor Veiligheid". Programma is geïntegreerd met de Strategie-dag van het programma Veilige Stad.

Ook in 2014 is de agenda van HSD gevuld met aansprekende evenementen:

- 24-25 Maart 2014: *Nuclear Security Summit* 2014 met daarin deelname van HSD partners en (neven)activiteiten onder meer op het NFI, bij de TU Delft en bij het *The Hague Institute for Global Justice*.
- 1-3 April 2014 : ASIS Europe 2014

MKB Desk – CONNEKT

- In Nov 2012 is een HSD-MKB Helpdesk opgezet in samenwerking met SYNTENS, Kamer van Koophandel, Gemeente Den Haag en TNO. De MKB Helpdesk opereert in en vanuit het HSD Office.
- Inmiddels (december 2013) hebben al meer dan 175 organisaties en bedrijven verbinding in het HSD netwerk geformaliseerd, en zich op de HSD website gepresenteerd. Daarvan is ca 75% MKB. Het aantal aan HSD verbonden bedrijven groeit wekelijks.

ad promotie en communicatie (werkwijze en materiaal)

In 2012 was al sterk ingezet op communicatiestrategie en ondersteunende middelen voor consistente boodschappen. In 2013 is de promotie van HSD verder doorgezet en heeft gestalte gekregen in netwerkbijeenkomsten, handelsmissies en deelname aan seminars en exposities. Communicatie is essentieel voor de ontwikkeling van de naam en de branding van HSD. Veel energie is daar dan ook aan besteed.

⁶ Jelle van Haaster is de winnaar van deze competitie. Hij ontvangt een prijs van €3,500.00 plus professionele begeleiding in de verdere ontwikkeling van zijn idee voor een Social Media Monitor - Operational Data Mining concept. De prijs is beschikbaar gesteld door Min VenJ.

<https://www.thehaguesecuritydelta.com/news/newsitem/144-meet-the-winners-of-secure-your-future-2013>

- Met de adressenlijst van het Genootschap als basis is onder beheer van het HSD Office en met steun van de Kamer van Koophandel en de WFIA het adressenbestand verder uitgebreid. Daarvoor is ook aanschaf van een CRM- annex mailing pakket voorbereid.
- Een Strategic Stakeholder Alignment- en Communicatieplan is opgesteld, als richtlijn voor alle communicatie-inspanningen (bijlage WP 1).
- Als vertrekpunt voor alle berichtgeving over HSD is een positionering vastgesteld, een kernboodschap opgesteld en een corporate story (bijlage WP1) ontwikkeld. De story is modulair opgebouwd, zodat partners deze kunnen inpassen in eigen communicatie-uitingen. Om consistente communicatie in media te waarborgen, zijn met instemming van de HSD Stuurgroep, woordvoeringsafspraken gemaakt met de HSD partners.
- Om de werking van en de belangen van partijen in de 'gouden driehoek' uit te leggen, is een infographic ontwikkeld.
- Voor een snelle indruk over HSD (partners, focus, ambities) is een korte HSD promotievideo ontwikkeld.
- Voor belangrijke mijlpalen zijn persberichten opgesteld. In 2013 zijn daarvan zes berichten door HSD opgesteld en verspreid. Daarnaast zijn in overleg en samenwerking met HSD door gemeente Den Haag nog 2 persberichten over HSD verspreid.
- De aanvankelijk eenvoudige website is vervangen door een nieuwe, responsive website met wekelijks nieuws over het veiligheidscluster. De nieuwe versie is geschikt om te bekijken op mobiel, tablet en PC. De website fungeert als spin in het web van communicatiemiddelen, heeft al 17.500 bezoekers getrokken sinds de introductie medio juni 2013.
- Voor (potentiële) partners en overige geïnteresseerden zijn factsheets opgesteld met informatie over HSD, de innovatiehuizen, projecten, organisatie en meer. Deze worden als promotiemateriaal uitgedeeld op alle evenementen en congressen waar HSD aanwezig is.
- Een HSD corporate presentatie is opgesteld en verspreid onder de HSD PID partners, zodat zij efficiënt en eenduidig over HSD presenteren. Daarbij ook HSD promo video en HSD Campus Brochure
- Verder zijn er een banner, posters, documentmappen, visitekaartjes, briefpapier ontwikkeld.
- Een HSD nieuwsbrief is ontwikkeld en wordt sinds april 2013 maandelijks via email verspreid. De distributielijst omvat bijna 700 emailadressen (december 2013).
- Met gemeente Den Haag is een internationale brochure + factsheet ontwikkeld, als onderdeel van de Haagse campagne 'Doing Business 1st Class'. Ook is HSD aangesloten bij het nieuwe platform 'Den Haag Zakenstad', om de belangen van het veiligheidscluster in de nieuwe zakelijke positionering en communicatie-uitingen van de stad te waarborgen.
- Informatie over HSD is op diverse websites van derden opgenomen, waaronder gemeente Den Haag, WFIA, TNO, Kamer van Koophandel en talloze MKB-netwerk partners.
- Als gevolg van het ontwikkelen van relaties met media en met communicatiemanagers van HSD partners, heeft HSD in de schrijvende pers aandacht gekregen met onder meer landelijke en regionale publicaties en artikelen in Financieel Dagblad, Trouw en Algemeen Dagblad. En in themabijlagen van Telegraaf en Financieel Dagblad. Daarnaast is ook over HSD gepubliceerd in vakbladen (w.o. Beveiliging), overheidsmagazines (Magazine van NCTV, Binnenlands Bestuur), bladen van HSD Partners (o.a. TNO, WFIA, KvK, NFI, Fox-IT).

- In 2012 en 2013 heeft HSD via het partnernetwerk gratis advertentieruimte in het FD aangeboden gekregen. Daartoe zijn twee corporate advertenties ontwikkeld, één over HSD en één over HSD + HSD Campus.
- Radio en TV: NOS Journaal op 25 oktober, 2013 over Cyber Security. En diverse optredens van HSD vertegenwoordigers op landelijke radiozenders zoals BNR.
- HSD is actief op Twitter (520 volgers begin december 2013) en LinkedIn (250 leden HSD LinkedIn groep)
- Voor wedstrijd Secure Your Future is een aparte website ontwikkeld.
- Lezingen over HSD en Innovatiehuizen op diverse events en bijeenkomsten zoals:
 - o Congres Dag van de valorisatie, Felix Merites, Amsterdam
 - o Min VenJ Congres Veilig door Innovatie, Den Haag
 - Security en Safety congres, Amsterdam

ad Handelsmissies

- HSD partners hebben (voor eigen rekening) deelgenomen aan een Business trip naar de Verenigde Staten en Canada. Daarbij is ook de ASIS- conventie 2012 in Philadelphia bezocht, waar de gemeente Den Haag een *bidbook* heeft aangeboden om de ASIS-conventie 2014 in Den Haag te hosten. De ASIS-Conference zal, zo is intussen besloten, van 1-3 April 2014 in den Haag gehouden worden.
- HSD partners hebben (voor eigen rekening) deelgenomen aan een handelsmissie naar Turkije.
- Het opzetten van de *European First Responders Innovation Managers* meeting (EFRIM) tijdens de beurs INFOPOL in Kortrijk (BE). Voor verdere inhoud van deze bijeenkomst zie "innovatie ontketend" (bijlage WP1) en <http://www.syntens.nl/Nieuwsberichten/Nieuws/Syntens-brengt-partijen-in-Europese-Veiligheidssector-bij-elkaar.aspx>;
- Bezoek aan Estland, Tallinn voor seminar voor ICT bedrijven die mogelijk naar Benelux willen komen.
- In het kader van acquisitie van buitenlandse security bedrijven heeft partner WFIA een acquisitie plan voor HSD opgesteld. Tevens heeft de WFIA het Security Acquisitie Platform geïnitieerd, een overleg waarin de buitenlandse acquisitie wordt gecoördineerd en gecommuniceerd door betrokken partijen.

ad Exploitatie

De gemeente Den Haag heeft voor de periode van een jaar (2012-2013) aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de inrichting van een HSD-office aan de Sophialaan 10 te Den Haag en de aanstelling van een parttime directeur (Prof. Rob de Wijk) en een fulltime adjunct directeur (Joris den Bruinen). Daarmee is Den Haag als "*The Hague Security*" gepositioneerd. De PID-projectleider en werkpakkettrekkers vergaderen in dit kantoor; wekelijks vond afstemmingsoverleg plaats. De directeur HSD heeft zitting in de stuurgroep van het PID-project.

De Gemeente Den Haag heeft ook de voorbereiding en inrichting van de HSD Campus in het Beatrixkwartier (Wilhelmina van Pruisenweg 104) verzorgd. Voorlopig is 2200 m² kantooruimte voorzien waarvan in de eerste fase 1400 m² in ontwikkeling is gebracht. De officiële opening van de Campus vindt plaats op 13 Februari 2014.

Verbindende kracht van HSD Netwerk

- HSD Waarden: De waarde van het HSD netwerk zal zich bewijzen door de toegevoegde waarde die HSD de individuele deelnemers biedt. Deze bestaat uit groei in academisch niveau, substantiële betrokkenheid in R&D programma's, goed opgeleid personeel, directe en indirecte economische waarde voor deelnemers, maatschappelijk relevante oplossingsrichtingen en oplossingen.
- Het open karakter van HSD vraagt het met elkaar willen delen van kennis, kunde en ideeën. Over de benutting en de waardering daarvan is een 'code of conduct' ontwikkeld.
- De aantrekkingskracht van het netwerk wordt onder meer getoond door de aansluiting van inmiddels meer dan 200 bedrijven en instellingen, en de HSD agenda 2014.

Bijlagen bij WP1

- Alignment en Communicatieplan
- HSD Corporate Story
- Innovatie Ontketend
- HSD Communicatieresultaten
- Draaiboek Evenementen

II.2 Werkpakket 2 - Haagse Ontwikkelingsmaatschappij Security Delta (HOMSD)

Doelstelling:

Het ontwikkelen en implementeren van HOMSD als het uitvoeringsapparaat van de publiek private netwerkorganisatie, die vorm en inhoud geeft aan het security cluster.

Werkzaamheden⁷:

Mede op basis van ervaringen en *best practices* elders vaststellen van benodigde en gewenste functionaliteiten en modus operandi voor een Ontwikkelingsmaatschappij, inclusief de onderliggende business modellen. Vaststellen of voldoende support aanwezig is om de HOMSD daadwerkelijk op te richten en te exploiteren. Op hoofdlijnen biedt HOMSD de volgende functionaliteiten aan haar stakeholders:

- Agendasetting;
- Matching en Articulatie van Vraag en Aanbod;
- Belangenbehartiging voor bedrijven in het cluster (kennis, netwerk, vestiging, kapitaal, marketing);
- Begeleiding bij opdrachtverwerving en onderzoekontwikkeling (project & business development support, en financiering);
- Ontwikkeling faciliteiten in de pre-competitieve sfeer.

De realisatie hiervan wordt met de volgende stappen voorzien:

Stap 1- Basis voor een Ontwikkelingsmaatschappij

Lessons Learned vergelijkbare organisaties (benchmark)

Inventariseren aanwezige en gewenste functionaliteiten;

Business Modellen voor de HOMSD;

Organisatiemodellen voor HOMSD, inclusief aandeelhouderschap.

Stap 2 – Inrichtingsvraagstukken

Inhoudelijke en Organisatorisch benodigde functionaliteiten voor HOMSD;

Governance structuur voor de HOMSD;

Financieringsvraagstukken, modellen voor exploitatie- en investeringstrajecten;

Mogelijkheden voor fundraising inventariseren;

Haalbaarheid / Levensvatbaarheid voor de HOMSD.

De antwoorden op de in Stap 2 behandelde vragen leiden tot een 'Go-No-Go' beslissing voor de daadwerkelijke oprichting van HOMSD, die dan na afronding van dit project ter hand kan worden genomen.

Stap 3 – Implementatie

Gedurende het gehele proces wordt een aanzet gegeven ter uitvoering – Levering van diensten aan haar stakeholders, waaronder:

⁷ De activiteiten in dit Werkpakket zijn gericht zijn op inrichting van HOMSD; zij lopen op met die van WP1 - relationele samenhang, en met WP 3 - inhoudelijke capaciteiten en samenhang van faciliteiten ten behoeve van de resp. thema's. De besluitvorming ten aanzien van de oprichting van HOMSD zal ook het al dan niet opgaan van het GVBI in HOMSD betreffen. In de uiteindelijke vormgeving, participatie in en aansturing van HOMSD zullen de grotere private partijen, kennisinstituten en overheden betrokken worden.

- Netwerk en netwerkontwikkeling;
- Agendasetting;
- Public Affairs en Marketing;
- Onderhouden website en twitter account.

Coördinator/Deelnemende Partijen: TNO/TG/HCSS/WHIA/KvK.

Beoogde Resultaten:

Na stap 1: Overzicht van bedrijven, faciliteiten en ontwikkelingskansen binnen het HSD cluster, behoefte aan en wensen voor een HOMSD, alsmede mogelijke organisatievormen daarvoor.

Na stap 2: Een heldere *governance* structuur voor de HOMSD, en een onderbouwd voorstel m.b.t. al dan niet daadwerkelijk oprichten van de HOMSD; indien dit tot een 'Go' leidt, wordt met een werkconferentie de lancering van HOMSD aangekondigd. Voorzien medio 2^e jaar van het HSD-project.

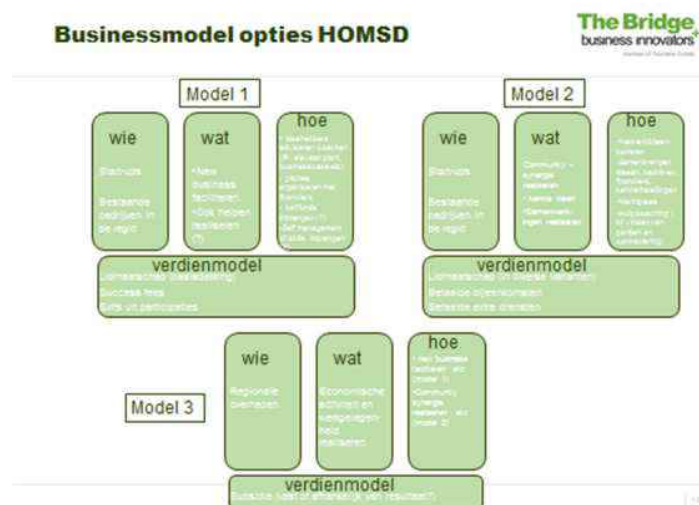
Na stap 3: Reeds in gang gezette acties kunnen direct worden overgenomen door de HOMSD zodra deze (mede afhankelijk van het realiseren van startfinanciering) operationeel is.

Bereikte Resultaten

1) Basis voor een Ontwikkelingsmaatschappij (HOMSD)

We hebben een benchmark van een aantal regionale clusters (NL, EU en VS) uitgevoerd en samengebracht in het rapport "Internationale Clusters in vergelijkend perspectief – *best practices* voor de opzet van The Hague Security Delta" (Draft Sept '12, Final Report Juni 2013) (bijlage WP 2)

Van daaruit hebben we ideeën naar mogelijkheden en randvoorwaarden voor een schaalspromg HSD ontwikkeld en getoetst. Daarvoor hebben we 'intern' HSD (onder andere via enquêtes met deelnemers in de Innovatiehuizen) en 'extern' (interviews bij Brainport en Oost NV) partijen geconsulteerd naar de behoeften aan faciliterende voorzieningen die een HOMSD aan het HSD netwerk zou moeten bieden (zie ook bijlage bij WP2 – "*Governance, Kernorganisatie en Basisfinanciering*").

Dit heeft geleid tot een onderverdeling naar “netwerk - support functies” die een “HSD office” levert, en een “HSD Development” dat mogelijkheden voor financiering van kennis/product en dienst-ontwikkelingen (door en voor HSD-allianties) begeleidt en mogelijk meefinanciert.

HSD-Office en HSD Development zijn daarmee instrumenteel om de visie en doelstellingen van HSD te realiseren:

- HSD - internationaal toonaangevend security cluster, waar partijen uit de triple helix middelen bundelen voor innovatieve producten en diensten voor veiligheidsvraagstukken om daarmee de internationale footprint van alle HSD deelnemers te vergroten, en een substantiële bijdrage te leveren aan het vergroten van de economische ontwikkeling binnen de regio den Haag en BV Nederland.

2) Inrichtingsvraagstukken / implementatie – HSD Office

Leunend op de benchmark studie hebben we een aantal scenario's neergezet voor aard en omvang van een HSD Office. Dit heeft medio 2012 (met steun van de Gemeente Den Haag) geleid tot de aanstelling van een HSD Directeur (Prof R. de Wijk), en een fulltime adjunct-directeur (J. den Bruinen) met kantoor aan de Sophialaan 10 te Den Haag. Een van de functies in het HSD Office is de support aan MKB-ers, de MKB-desk CONNEKT (zie ook beschrijving onder WP1). Voor de bezetting daarvan hebben de KvK, TNO, de Gemeente Den Haag, en SYNTENS parttime capaciteit beschikbaar gesteld.

Een aantal dragende spelers uit het HSD-cluster heeft op 20 nov '12 een principeovereenkomst gesloten om de financiering voor de exploitatie van het HSD-Office voor de komende jaren zeker te stellen. In dit zgn. CEO-beraad zijn vertegenwoordigd: de Gemeente Den Haag, HHS, TRIGION, KPN, Thales, Siemens, NFI, Fox-IT, en TNO. Deze principeovereenkomst bevat de aanzetten voor de toekomstige *governance* structuur van HSD, de strategie om de visie voor HSD te realiseren, alsmede de exploitatie daarvan. Dit betreft:

- Het gezamenlijk investeren in projecten en faciliteiten ten behoeve van innovatie en kennisontwikkeling;
- Het beter afstemmen van vraag en aanbod;
- Het verder realiseren van innovatiehuizen, met bijbehorende financieringsvormen, marketing en acquisitie (handelsmissies en communicatie);
- Onderwijs en opleidingen (teneinde de beschikbaarheid van specialisten te vergroten); en fysieke locatie-bundeling.

Aan de hand van het HSD Masterplan 2013-2014 (bijlage WP2) is in 2013 doorgewerkt om tot concrete besluitvorming en effectuering van de uitgesproken intenties voor een langere periode (drie jaar +) bij te dragen aan de exploitatielasten van het HSD office. Dit heeft geresulteerd in:

- de oprichting van de “Stichting Hague Security Delta”; de akte is gepasseerd op 9 juli 2013. De stichting wordt in de dagelijkse praktijk geleid door directeur Prof. dr. Rob de Wijk en adjunct-directeur Joris den Bruinen. Het stichtingsbestuur wordt voorgezeten door gemeente Den Haag en bestaat verder uit topmanagers van Fox-IT, TNO, Cap Gemini, Thales, Haagsche Hogeschool, NFI, Siemens, Trigion en de gemeente Den Haag. Het bestuur bepaalt de strategische koers en houdt toezicht op de voortgang en de kwaliteit van de uitvoering. De organisaties vertegenwoordigd in het bestuur dragen overigens vanaf 2014 zelf ook financieel bij aan de exploitatielasten van de stichting. Daarnaast participeert een aantal bedrijven als premium partner, waaronder Deloitte. Andere partners van de stichting hebben via de jaarvergadering een

toezichthoudende rol met betrekking tot de koers van de stichting. Voor de Statuten van de Stichting zie bijlage bij WP2.

- instelling van een board van de stichting HSD, met vertegenwoordigers van publieke organisaties, bedrijven en kennisinstellingen. Dit beraad staat onder voorzitterschap van de Wethouder Economische Zaken van de Gemeente Den Haag. Apart is daarbij aan te geven dat het Ministerie van Veiligheid en Justitie als waarnemer onderdeel van de board uitmaakt.
- Door de board is ook een executive board samengesteld die verantwoordelijk is voor de operationele voorbereiding van board meetings en het toezicht op de aansturing van het HSD office. Zie Annex 4.2 met de samenstelling van de diverse *governance bodies* van HSD per december 2013.
- Ook is een HSD adviesraad in oprichting, waarvoor leden nu aangezocht worden
- De HSD Board heeft op 4 November 2013 het Jaarplan The Hague Security Delta 2014 goedgekeurd onder aanpassing van enkele amendementen (zie bijlagen bij WP2)
- de ontwikkeling van de "HSD Campus" aan de Wilhelmina van Pruisenweg in Den Haag. Dit wordt de fysieke ontmoetingsplaats voor HSD. Behalve het HSD Office biedt de HSD Campus onderkomen aan diverse faciliteiten waar HSD partners met elkaar aan innovaties werken. Tevens biedt de HSD Campus algemene ontmoetingsruimtes en bedrijfsruimtes voor HSD partners, ook voor start-ups. Zie Bijlagen bij WP2.

De officiële opening van de Campus is voorzien op 13 Februari 2014.

3) Inrichtingsvraagstukken / implementatie – *HSD Development*

Een overzicht van functionaliteiten en opzet van een HSD Stimuleringsfonds is in de inventarisatiefase (zie onder punt 1 hierboven) al aangegeven. Op basis van deze informatie is in 2012 ook een principe besluit genomen voor de oprichting van een *HSD Stimuleringsfonds*. Op 17 juli 2013 heeft de gemeente Den Haag dit fonds daadwerkelijk opgesteld, met een basisbedrag van 1.000 K Euro, en zijn inmiddels innovatieve projectvoorstellen gehonoreerd met toewijzing van gelden uit dit fonds. Per 1 Januari 2014 wordt met de uitvoering van deze voorstellen begonnen; ten dele zal uitvoering daarvan ook op de HSD Campus plaats vinden. Zie ook Persberichten onder Annex IV.3

Parallel is op regionaal niveau (provincie Zuid Holland, met gemeenten Leiden, Delft, Rotterdam en Den Haag, Universiteiten etc.) de oprichting van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Zuidvleugel (ROM-ZV) voorbereid. Safety & Security is daarin een van de pijlers, samen met Clean Technology en Life Sciences & Health. De formele oprichting van de ROM-ZV (met een budget van 27 M euro voor de eerste fase) is voorzien op 01 Jan 2014. Het HSD-Office zal voor verbinding met de ROM-ZV zorgen. Vorm en werkwijze zullen in de komende periode verder ontwikkeld worden. Zie ook Persberichten onder Annex IV.3

4) Onderwijs, Onderzoek en Ontwikkeling

The Hague Security Delta biedt als ecosysteem ook een proeftuin voor onderwijs en onderzoek op het gebied van innovatieprocessen en business modellen. Met lectoren van de HHS zij verkenningen gedaan naar onderzoeks- en opleidingslijnen op het gebied van onder meer:

- Benchmarking van clusters (wereldwijd): op zoek naar indicatoren en praktijkervaringen
- Innovatie en Business Modellen: ondersteunende methoden en technieken, '(best) practices';

- Learning Academy: Onderdeel van de HSD website wordt ook een HSD Education Platform, met virtuele (*e-learning*) functionaliteiten: onderzoeksvraag is onder andere welke business-modellen daarbij horen.
- HSD Stimuleringsfonds: toetsing van de business waarde van voorstellen: hoe doe je dat, hoe leer je ervan.

5) Discussie- en Aandachtspunten voor de toekomst

De onder dit WP opgebouwde kennis zullen we gebruiken voor advisering bij verdere implementatievraagstukken van *HSD Development* en ook voor aansluiting bij de ROM-ZV.

Bijlagen bij WP2

- Internationale Clusters in vergelijkend perspectief – *best practices* voor de opzet van The Hague Security Delta
- Governance, Kernorganisatie en Basisfinanciering (okt 2012)
- HSD Masterplan 2013-2014
- Statuten Stichting HSD
- HSD Campus
- HSD Jaarplan 2014

II.3 Werkpakket 3: Innovatiehuizen in de Security Delta

Doelstelling

Het ontwikkelen, versterken en verbinden van unieke (onderzoeks- en experimenteer) faciliteiten ter versterking van het innovatief vermogen van het cluster HSD om te komen tot duurzame innovatieportfolio's.

Oogmerk van dit werkpakket is om voor de onderscheiden thema's met relevante actieve stakeholders een duurzaam innovatiehuis te ontwikkelen, waarin korte en lange(re) termijn agendapunten (vraagzijde) worden verbonden met beschikbare / benodigde kennis en kunde (aanbodzijde), om daarmee en met gebruikmaking van unieke ontwikkel en experimenteeromgevingen tot innovatieve, 'proven concepts' en producten en diensten te komen (het Innovatieportfolio). Tegelijk worden onder dit werkpakket ook enkele pilots voorgesteld die erop gericht zijn aanvullende faciliteiten in de Delta te ontwikkelen en die tegelijk een casus vormen voor de mogelijke rol en toegevoegde waarde van HOMSD bij dergelijke trajecten.

Tabel 1 geeft de geselecteerde thema's weer. Ze zijn gekozen vanwege de prima positionering in kennis, kunde en faciliteiten die bij verschillende spelers uit de Delta beschikbaar zijn, en vanwege het actuele en toekomstige belang (dit zijn dé veiligheidsthema's voor de komende jaren). Samen bieden zij een stabiel en herkenbaar fundament voor nationale en internationale stakeholders. De tabel toont ook welke partner uit het consortium het voortouw voor betreffend thema zal nemen, alsmede de voorgestelde pilotstudie voor betreffende thema's. Een van de eerste opgaven voor de thema's is om specifieke (gewenste/benodigde) faciliteiten en diensten van stakeholders in kaart te brengen, die voor gebruik door en met derden beschikbaar zijn.

Thema	Lead Partner	Key-words
WP 3-1 Nationale Veiligheid	HCSS	Trends en foresights, territoriale veiligheid, economische stabiliteit, ecologische veiligheid, sociaal-politieke stabiliteit, duurzaamheid, sociale voorzieningen, solidariteit, technologie, risicobeoordelingen, (her)structurering veiligheidsbestel, publiek-private samenwerking, capability planning.
WP 3-2 Cyber Security	TNO	Cyber dreigingen, risico's, awareness, protectie, detectie van misbruik, respons, audits en training, best practices, publiek-private samenwerking; rechtsposities, 'security to design'. Pilot: Cyber-proeftuin: onderzoek naar en realisatie van een faciliteit voor awareness, product- en dienstontwikkeling voor cybersecurity vraagstukken.
WP 3-3 Vitale Infrastructuur	TG	Beveiliging infrastructuur, beveiligingsarchitecturen; Pilot: uitwerken gedachte rondom energie en ICT zekerheid bij twee concrete organisaties.
WP 3-4 Veiligheid in Stedelijke Omgeving	TNO/HHS	Grootstedelijke veiligheid, Sociale veiligheid, Radicalisering, immigratie en veiligheid, Krachtwijken, (grootschalige) jongerenoverlast, maatschappelijk onrust, discriminatie, bedreiging, grootschalige geweldsvraagstukken, weerbaarheid, burgerparticipatie, ouderen en veiligheid, veiligheid in openbaar vervoer, stedelijke netwerken, 'gebouwde omgeving, risicovolle evenementen, verdacht gedrag, informatiestromen. Pilot: Centre for Urban Environment and Security – onderzoek naar en

		realisatie van een faciliteit voor awareness, product- en dienstontwikkeling voor vraagstukken op gebied van stedelijke veiligheid.
WP 3-5 Forensics	NFI	Het door ontwikkelen van het 'Forensics' Innovatieportfolio, waarbij de initiatieven die thans al lopen in en met het CSI-lab een vliegende start mogelijk maken.

Tabel 2 – HSD Innovatiehuizen, lead partners en key-issues.

Het samenspel van stakeholders en de benutting van faciliteiten die zij voor en met elkaar open stellen, kunnen beschouwd worden als (virtueel) Innovatiehuis. Daarbinnen zoeken partijen verbinding om kennis en expertise die door partners en stakeholders wordt aangereikt, toepasbaar te maken. HOMSD biedt daarbij ondersteuning zowel aan proposities gericht op het (door)ontwikkelen van faciliteiten als voor de ontwikkeling van nieuwe diensten en producten.

Coördinator / Deelnemers: HCSS in nauwe stemming met de overall projectmanager en consortiumpartners, in samenwerking met organisaties uit de HSD (voor leadpartners per themalijn zie tabel 1).

Beoogde Resultaten

- Per IH/themalijn: (virtuele) Innovatiehuis en Innovatieportfolio, wat inhoudt:
 - overzicht van faciliteiten ten dienste van open innovatieve samenwerking tussen stakeholders uit de HSD;
 - roadmap met (lange termijn) agenda en projectportfolio van innovatieprojecten ;
 - initiatieven ter versterking van die faciliteiten en diensten voor betreffende thema.
- Voorbereidingen ter implementatie van faciliteiten uit de pilots:
 - cyber security proeftuin;
 - expertisecentrum vitale infrastructuur en
 - kenniscentrum urban environment and security.
- Overall: een evaluatie van de rol en waarde van innovatiehuizen en hun innovatieportfolio's in HSD.
-

Bereikte Resultaten

Algemeen / Coördinatie Innovatiehuizen

Onderdeel van de coördinatie van de werkzaamheden tussen de diverse innovatiehuizen is het ontwikkelen van mogelijke innovatiehuis-doorsnijdende of overstijgende projectvoorstellen en initiatieven.

HCSS is coördinator van deze werkzaamheden. Activiteiten betroffen onder meer:

- 1) Coördinatie activiteiten gericht op de ontwikkeling van de verschillende HSD Innovatiehuizen:
 - a. Coördinatieoverleg met IH-trekkers, heeft o.m. geleid tot de ontwikkeling van *HSD Grand Challenges* (Tabel 3)

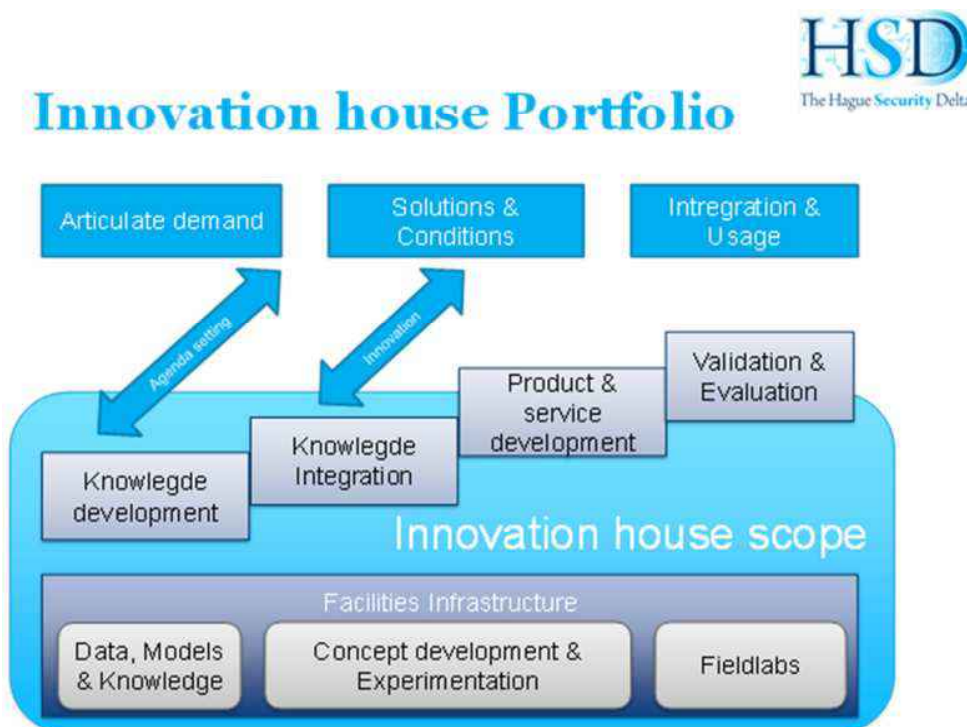
Innovation House	“ Grand Challenges “	“Drive”
National Security	<ul style="list-style-type: none"> - Strengthening anticipatory capabilities - Increasing the speed of decision making process during all stages of crisis management - Connecting information provision and communication 	<ul style="list-style-type: none"> - Utilisation of Resources - Process Efficiency
Cyber / Cyber Security	<ul style="list-style-type: none"> - Secure and Reliable ICT - Cyber Education 	<ul style="list-style-type: none"> - Societal and Economic Process - Competent Personnel
Critical Infrastructures	<ul style="list-style-type: none"> - Training and exercise - Emergency facilities 	<ul style="list-style-type: none"> - Awareness, Education - Risk reduction
Urban Security	<ul style="list-style-type: none"> - Resilient cities - Physical infrastructure of a city 	<ul style="list-style-type: none"> - Society – well being - Risk reduction
Forensics	<ul style="list-style-type: none"> - Crime scene visualisation - Lab-on-a-chip 	<ul style="list-style-type: none"> - Technology - Process Efficiency

Tabel 3 – Innovatiehuizen “Grand Challenges”

- b. Bijdragen aan en leveren van input voor andere HSD WP activiteiten
 - i. WP1 - netwerk-agenda;
 - ii. WP1 - HSD Corporate Story;
 - iii. WP2 - Bijdragen aan HSD Masterplan 2013 en HSD Jaarplan 2014:
 - o Governance – insteek en visie vanuit Innovatie Huizen;
 - o Financieringsbehoeften en - mechanismen en behoeften (i.o.m. Ministerie Economische Zaken en de Gem Den Haag);
 - c. Vertegenwoordiging van WP3 in HSD stuurgroep.
- 2) Initiatieven tot brede HSD-activiteiten
- a. Ontwikkeling netwerk – algemeen
 - b. Moderator Internationale Zone Den Haag (zie ook IH Urban Security)
 - c. Ontwikkeling van projectvoorstel *National Security Monitoring and Information Centre (NS MIC)*. Dit is als boegbeeld opgenomen in de roadmap van de Topsector HighTech systems en Materialen (HTSM) / Security.
 - d. Actief bijgedragen aan de formulering van de Strategische Kennis en Innovatieagenda voor Ministerie Veiligheid en Justitie.
 - e. Thematiek “*Serious gaming*”
 - o Kennismaking en Informatiedeling (bijeenkomst .– 09-10-2012 T-Xchange)

- o Aanzet tot SG initiatieven door en voor partners uit de HSD (bijeenkomst bij TNO 30-11-2012) hebben geleid tot een drietal onderwerpen, waar drie consortia thans business- en projectvoorstellen voor ontwikkelen
- o Voorbereiding Actieplan *toepassingen van Multimedia/Serious Gaming voor Security* met KIVI-NIRIA heeft geleid tot de Secure Your Future contest (www.secureyourfuture.eu) Met Publicaties daarover onder meer in "de Ingenieur" vond de prijsuitreiking plaats op 12 December 2013. Zie bijlage WP3a met nominaties en prijswinnaar.
- f. Identificatie nieuwe inhoudelijke onderwerpen voor bredere HSD activiteiten en programmering (zie ook actieplan 2014)
- g. 22 innovatieve projectvoorstellen door HSD consortia. Katalysator daarvoor zijn de HSD-Innovatiehuizen, en afhankelijk van de business case HSD Stimuleringsfonds als medefinancier. Beoordeling en selectie van voorstellen heeft in december 2013 plaatsgevonden, zie ook persbericht (Annex IV.4 en bijlage WP 3b).
- h. Ontwikkeling in gang gezet en deels gerealiseerd voor extra innovatiehuizen op thema's Border Security en CBRN (Chemisch Biologisch, Radiologisch en Nucleair) – In 2014 zullen deze thema's onder het Innovatiehuis Nationale Veiligheid worden meegenomen.
- i. Taak/verantwoordelijkheidsnotitie innovatiehuistrekkers en borgen van trekkracht / trekkerschap voor innovatiehuis-activiteiten voor volgende jaren.

Nu volgt per Innovatiehuis een beschrijving van bereikte resultaten.

Innovatiehuis Nationale Veiligheid

In 2007 heeft het Kabinet de Strategie Nationale Veiligheid aan de Tweede Kamer aangeboden. Zoals aangegeven is deze strategie *all-hazard* en snijdt de strategie dwars door alle beleidsterreinen. Mede door dit verbindende karakter heeft het gedachtengoed van deze strategie als uitgangspunt gediend voor dit Innovatiehuis.

Het Innovatiehuis heeft daarmee (ontwikkelde en nog te ontwikkelen) innovatieve oplossingen aangedragen voor de knelpunten die bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van de strategie worden ervaren, zowel bij de overheid, het bedrijfsleven en in de wetenschap. Deze oplossingen zijn gericht op twee aspecten:

- het ontwikkelen van nieuwe kennis en inzichten op dit terrein:
 - Het versterken van het voorspellend vermogen
 - Het versnellen van de besluitvorming en hulpverlening
 - Het verbinden van informatievoorziening en communicatie
- Voorstudies uitgevoerd voor landelijk innovatiecentrum veiligheid

Bereikte Resultaten

Identificeren van faciliteiten:

- Opzetten van diverse bijeenkomsten om tot identificatie van de faciliteiten te komen
 - Interne bijeenkomsten PiD groep (circa 15, vanaf januari tot november 2012)
 - Brede bijeenkomst IH NV (mei 2012)
- Het, met behulp van Canvas modellen, identificeren van vragers en aanbieders, diensten en producten, concepten en experimenten
 - Input leveren aan canvas model
 - Ontwikkelen en invullen van aanvullende modellen
- Het etaleren van deze informatie naar andere partijen toe, in individuele gesprekken met mogelijke partners (meer dan 10) en in gerelateerde bijeenkomsten waar HSD potentieel interessant is (ongeveer 5)

Opstellen van een roadmap met (lange termijn agenda) en projectportfolio van innovatieprojecten

- Het identificeren van grand challenges op het terrein van nationale veiligheid
 - Organisatie en facilitatie van twee bijeenkomsten met verschillende stakeholders (waaronder V&J, Siemens, Thales, Gemeente DH, KPN, Fox-IT, etc)
 - Uitwerken van grand challenges in diverse producties
 - Aanleveren van notities naar V&J voor verdere strategieontwikkeling op departementaal niveau
- Het ontwikkelen van speerpunten binnen deze grand challenges
 - Opstellen van speerpunten binnen de grand challenges
 - Invulling geven aan eerste speerpunt (Strategische verkenningen) in bijeenkomst van HSD in september
- Het uitwerken van deze speerpunten in een roadmap
 - Eerste globale input voor roadmap ontwikkeld

Ontwikkelen van initiatieven ter versterking van faciliteiten en diensten voor het thema:

- Bijeenbrengen van partners en stakeholders
- Het ontwikkelen van innovatieprojecten

- Discussie over een innovatiecentrum Nationale Veiligheid / NS MIC
- Opstellen van een projectplan NS MIC
- Opstellen van activiteiten gericht op het introduceren van NV speerpunten (met name risico management) binnen de zorgsector

Het aantrekken van nieuwe HSD-partners op het terrein van Nationale Veiligheid

In 2013 hebben we diverse gesprekken met organisaties in en buiten de Haagse regio gevoerd om hen vanuit de NV interesse bij HSD te laten aansluiten.

Hiervoor zijn bijeenkomsten geweest bij organisaties zoals SurfSara, Koninklijke Bibliotheek, AGT International, KESIDA, iColumbo (Nationale Politie), onderdelen van het ministerie van defensie, maar ook met buitenlandse partijen zoals het Institut für Informationssysteme der Hochschule Hof en de Swedish Defense Research Agency FOI, die in FP7 projecten actief zijn.

Het ontwikkelen van een strategische kennis- en innovatieagenda

Voortbouwend op de identificatie van Grand Challenges van het IH Nationale Veiligheid in 2012 en aansluitend op diverse strategische beleids- en onderzoeksprogramma's (waaronder Horizon 2020, begroting V&J, SKIA Defensie, Grootstedelijke innovatieagenda's) heeft het innovatiehuis een strategische kennis en innovatieagenda voor (nationale) veiligheid opgesteld. Hiervoor zijn ook diverse gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de R&D raad van V&J.

Ontwikkelen en uitwerken van project ideeën die aansluiten bij de Grand Challenges

Futurebase & Analytics/Visualization: Het opzetten van een platform dat voortdurend de verzameling en rangschikking/ordening van strategische *foresight* bronnen mogelijk maakt. *Futurebase* biedt de noodzakelijke gereedschappen om betekenis te geven aan de verzamelde/bijeengebrachte informatie. Doel: het ondersteunen van strategische beleidsvoering- en risicobeoordeling processen vanuit verschillende zienswijzen.

Integrated risk and capability assessment: Integratie van de methoden van risicobeoordeling en de capaciteitenbenadering die beleidsmakers beter in staat stelt 1) om te gaan met toenemende mate van complexiteit en onzekerheid en 2) om een robuuste verzameling van capaciteiten samen te stellen die voor een verscheidenheid aan risico's ingezet kan worden.

Smart security organization: Het verwerven van inzicht in systemische factoren die een effectieve en efficiënte kennisoverdracht, technologie ontwikkeling en innovatie in het (integrale) veiligheidsdomein; het trekken van conclusies over waar verbeteringen kunnen plaatsvinden en de randvoorwaarden waaronder die verbeteringen moeten plaatsvinden, en het ontwikkelen van aanbevelingen voor mogelijke beleidsopvolging.

Om tot consortiumvorming voor de uitvoering van diverse projectideeën te komen zijn gesprekken gevoerd met TU Delft, Analistennetwerk Nationale Veiligheid, Agt International, Koninklijke Bibliotheek, SurfSara, Campus Den Haag, en ook met mogelijke behoeftestellers, zoals V&J, Europese Commissie en NATO. In het kader van het HSD Stimuleringsfonds is het Futurebase projectvoorstel ingediend.

Opstellen Toekomstplannen Innovatiehuis NV

Aan laten sluiten van een nieuw Innovatiehuis Border Security. Brainstormen en definiëren van toekomstige taken en verantwoordelijkheden van IH en IH trekkers

Innovatiehuis Cyber / Cyber Security

Inleiding & Grand Challenges

In het innovatiehuis zijn midden 2012 een aantal *Grand Challenges* benoemd, gebaseerd op interviews met diverse betrokkenen in het cybersecurity speelveld (adviesbureaus, onderzoeksinstituten, overheid, industrie). Hieronder staan de *Grand Challenges* beschreven:

1. *Rolverdeling tussen publiek en privaat t.a.v. bestrijden/reageren op cybercrime (aansprakelijkheid, juridisch kader)*
2. *Bovenstaande tevens in internationale context*
3. *Doctrine ten tijde van een cybercrisis*
4. *Detectie/monitoring*
5. *Beveiliging van informatieuitwisseling op hoger/internationaal niveau*
6. *SCADA/vitale infra problematiek onder invloed van cyberattacks*
7. *Internet als medium voor cybercrime*
8. *Opleiding van cybersecurity arbeidskracht*
 - a. *Mediacampaign to stimulate retraining to the field of cybersecurity*
 - b. *Educational parties accreditation*
 - c. *Traineeship cybersecurity*

Op basis van deze Challenges zijn afgelopen twee jaar ideeën en oplossingen geformuleerd. Sommige hiervan zijn volledig doorontwikkeld tot concrete producten, andere zijn in de ideeënfase gebleven. Aan het eind van deze sectie zal worden ingegaan op geleerde lessen.

Gerealiseerde activiteiten – Opleiding

- 2012 - Voor de kick off sessie op 27 maart 2012 is een business canvas model ontwikkeld. Dit business canvas model is tijdens de kick off sessie gebruikt om de aanwezigen uit te vragen over huidige activiteiten en verwachtingen voor het IH CS. In deze uitvraag kwam het opleiding als een centraal thema dat speelt bij de HSD partijen naar voren.
- 2012 - Inventarisatie interviews private & publieke partijen omtrent cyber opleidingen: CPNI.nl, NCSC, CapGemini, Accenture, KPN, TU-Delft, Gemeente Zoetermeer
- 2012 - Mede naar aanleiding van de kick off en de interview inventarisatie is voor het innovatiehuis gekozen om als eerste het Grand Challenge het 8. *Opleiden van cyber security specialisten* opgepakt. In dit kader is een inventarisatie gemaakt van het landschap binnen de HSD op het gebied van cyber opleidingen. Op het gebied van cyber opleidingen zijn veel uiteenlopende initiatieven met veel verschillende partijen. De resultaten zijn vastgelegd in een notitie.
- 2012 - Met de notitie als basis hebben een aantal workshops plaatsgevonden voor verdere uitwerking. Dit heeft geresulteerd in het benoemen van vier actielijnen:
 - o A cyber traineeship in which industry offers internships and educational institutions offer training to the participants [short term]

- A Retraining of employees in a 'werk-naar-werk' case, such as currently with KPN employees [short term] – deze lijn is niet doorgezet.
 - media campaign to attract people to the field of cyber security (both through higher education or retraining) [medium long term]
 - Higher education where educational institutions work closely together and facilitate the flow of students. This to structurally address the demand of more man force in cyber security. [long term]
- 2012 - Aanpalend aan de actielijnen is ook het initiatief voor een Cyber Security Academy opgelopen. Een werkgroep o.l.v. dhr E. van Middelkoop heeft hier mogelijkheden en aanbevelingen voor geformuleerd. Voor de implementatie is nu een werkgroep olv mevr J. van Zoggel namens de Universiteit Leiden, Campus den Haag, TU Delft en Haagse Hogeschool actief.

Gerealiseerde activiteiten - Markt en Onderzoek

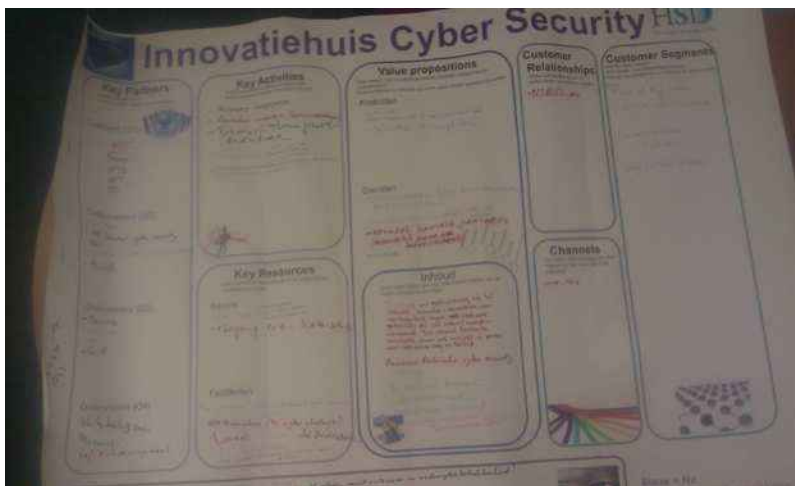
- 2012 - Verder is in het kader van het topsector High Tech Systemen en Materialen / Veiligheid een projectvoorstel ontwikkeld voor Cyber Incident Experience.
- 2012 - Bovengenoemde ingrediënten kunnen gezien worden als de bouwstenen voor een Cyber Proeftuin, die t.z.t. zijn in te bedden in het NS-MIC (Nationaal Security Monitoring en Innovation Centre), boegbeeld project in HTSM.
- Eind 2012 / begin 2013 is een inventarisatie gemaakt van de aanwezige cyber capabilities bij 38 HSD partners volgens de indeling Monitoring, Prevention, Incident Response & Recovery. Deze inventarisatie is in overleg met het Public Security Innovation Center opgesteld op basis van open bronnen en verdiepende interviews met de partners zelf. Deze informatie gold als input voor de bestaande grand challenges alsmede voor de innovatiehuis-sessie van begin april 2013.
- 2013 - In samenspraak met de gemeente Zoetermeer en Den Haag is in april 2013 een "innovatiefabriek" sessie georganiseerd. Tijdens deze 'ideation sessie', op basis van grand challenges met 25 deelnemers uit diverse private en publieke organisaties, zijn business cases geformuleerd in verschillende werkgroepen. Doel van deze business cases was om kennisinstellingen, bedrijfsleven (inclusief MKB) en overheidsinstellingen aan elkaar te verbinden op basis van een gezamenlijk gedefinieerd probleem en met mogelijke oplossingsrichting(en) die kan(kunnen) bijdragen aan het vergroten van het economisch potentieel en de haalbaarheid van het initiatief.
- 2013 - Op basis van de uitkomsten van de "innovatiefabriek" sessie zijn werkgroepen gevormd met als doel de aanzet tot een business case verder te concretiseren en zo in aanmerking te komen voor mogelijke subsidietrajecten (b.v. vanuit het HSD stimuleringsfonds). Dit traject is vanuit het IH Cyber gefaciliteerd door zowel kennis, kunde als faciliteiten, vanuit de IH Cyber leden, ter beschikking te stellen om de deelnemers een optimale kans te bieden om deze business cases op een gedegen manier uit te werken.
- 2013 - De grand challenges die verband houden met 1) *Rolverdeling tussen publiek en privaat t.a.v. bestrijden/reageren op cybercrime (aansprakelijkheid, juridisch kader)*, 4) *Detectie/monitoring* en 6) *SCADA/vitale infra problematiek onder invloed van cyberattacks* zijn geïntroduceerd in de activiteiten die begin 2013 zijn opgepakt. Deze introductie vond plaats tijdens de ideation sessie in de Innovatiefabriek van 4 april 2013. Tijdens deze sessie zijn 4 ideeën geformuleerd die zijn terug te voeren op de drie grand challenges:
 - Monitoring & Analytics 2.0 (verkenning mogelijkheden v.w.b. proactieve incidentrespons o.b.v. geavanceerde cyber incident monitoring). Heeft uiteindelijk geresulteerd in drie

subwerkgroepen, waarvan er één voorstel is ingediend bij het HSD Development Fund (alle drie de grand challenges zijn hier aanbod geweest, maar grand challenge 4) *detectie en monitoring* was het meest prominent aanwezig).

- Kennismatchmaking Event (nauwere aansluiting en afstemming van Onderzoekswereld op Bedrijfsleven en vice versa). Heeft uiteindelijk geen doorgang gevonden vanuit de werkgroep zelf, maar is opgenomen als functionaliteit binnen een breder concept (PPS Knowledge Hub). Dit idee is voornamelijk terug te voeren op grand challenge: *Rolverdeling tussen publiek en privaat t.a.v. bestrijden/reageren op cybercrime (aansprakelijkheid, juridisch kader)*.
- Digitale sociale cohesie als preventie maatregel tegen Cyber Crime
- Generiek model voor Access Governance en Identity Management . Dit idee hangt met name samen met grand challenge: *Doctrine ten tijde van een cybercrisis*.

Deelresultaten en Ideeën voor 2014

- Business canvas innovatiehuis cyber security:

- o 2012 - Benoemde Grand Challenges
- o 2012 - Bijdragen aan HSD brede activiteiten zoals beschrijving innovatiehuis voor de website
- o 2012 - Notitie Inventarisatie Nationale Initiatieven omtrent opleiding van Cybersecurity specialisten
- o 2012 - Uitwerking business cases van de vier opleidings-actielijnen
- o 2012 - Bijdrage aan initiatief Cyber Security Academy
- o 2012 - Projectvoorstel Cyber Incident Experience
- o 2013 - Inventarisatie Capabilities HSD partners
- o 2013 - Cyber Incident Experience
- o 2013 - Uitwerking ideeën, zoals geformuleerd tijdens ideation sessie

- 2013 - Voorstel voor Cyber CMM vanuit VKA en TUD ingediend voor HSD Stimuleringsfonds
- 2013 - Voorstel voor SCADA Monitoring & Analytics vanuit Thales, TNO en NCSC uitgewerkt

Naast bovenstaande deliverables, zijn ideeën in het IH geformuleerd op basis van de Grand Challenges die verder kunnen worden uitgewerkt en/of als inspiratie dienen voor vervolgactiviteiten in 2014.

- Knowledge Hub: een organisatie (IH zou hiervoor geschikt zijn) die dient als platform voor kennisdeling, -borging, netwerk activiteiten (zowel fysiek als digitaal).
- Mediacampagne om de instroom omtrent de omscholing van niet-cyberspecialisten naar cyberspecialisten te stimuleren.
- De accreditatie van het groeiende aanbod van cyber gerelateerde opleidingen (nu nog onvoldoende)
- Aansluiting optimaliseren van MBO-HBO-WO opleidingsketen voor cybersecurity specialisten
- Kennismatchmaking Event (idee is om dit als een functionaliteit van de Knowledge Hub te benoemen, zie eerste bullet)
- Digitale sociale cohesie als preventie maatregel tegen Cyber Crime
- Generiek model voor Access Governance en Identity Management .
- Inventarisatie Capabilities HSD partners bijhouden en uitbreiden (levend document)
- Monitoring & Analytics 2.0
 - Banking / Finance : Online fraude, DDOS (continuïteit) en Mobiel.
 - Overheid, opgesplitst in lokaal, rijk en uitvoering: Kwetsbaarheid digitale dienstverlening, PET en Acces Control Monitoring.
 - Zorg: EPD toegangsbeveiliging, privacy en continuïteit.
 - Vervoer: Safety & Availability.
 - Critical Infrastructures / Smartgrid: Availability & Integrity.
 - Multinationals & AEX-en: CIA met basis IOB ingericht -> winstgevendheid.
 - Detectie-Monitoring, scope:
 - Bronnen
 - OSI-lagen
 - Combineren bronnen -> Analyse
 - Situational Awareness
 - Informatiebehoefte / Key Performance Indicators (KPI's)
 - Transactiemonitoring
 - Vervagen onderscheid Intern/Extern
 - Onpartijdig uitwisselen van data en aanpakken (zoals FIRST)
 - Protocol voor data-uitwisseling
 - AMS-IX
 - Vergelijk UK Internet surveillance
 - Tappen en reageren
 - Meters/dashboard om datastromen te monitoren: pop-ups die je analyses kunnen voorspellen, *false positives* eruit halen. (anomaliedetectie, exception detectie)
 - Zoeken naar een schaalbaar product voor monitoring van kleine bedrijven, maar ook voor grotere netwerken/overheden (Hoe maak je je KPI's intelligenter? Welke informatielagen heb je hiervoor nodig? Kan je hiervoor een platform bouwen? Hoe kom je van losse alerts naar heldere incident monitoring?)

Lessons Learned

- Sturing IH: komst van HSD office
- Opstarten HSD: bekendheid
- Vertrouwen IH intern proberen te versnellen (investering)
- Inventarisatie Cyber partijen niet te strak (een academische exercitie is niet wenselijk en schiet het doel voorbij)
- Er bestaat een paradox tussen open innovatie en de noodzaak tot de aanwezigheid van heldere (spel)regels
- In het begin van een innovatieproces zijn weinig regels prima, maar gaandeweg dienen deze wel aanwezig te zijn
- Verwachtingsmanagement naar de deelnemers dient helder gecommuniceerd te worden tijdens het innovatieproces. Een voorbeeld hiervan is het duidelijk communiceren dat er van de deelnemers een mate van bereidheid wordt verwacht om te investeren wanneer een project/idee levensvatbaar wordt geacht door de partners. Nu bleek dit in sommige gevallen, net voor deadline (inleverdatum HSD stimuleringsfonds) een breekpunt te zijn bij een aantal deelnemers.
- Externe communicatie bij IH initiatieven is een aandachtspunt

Innovatiehuis Critical Infrastructures

Complexe vraagstukken oplossen

Doel van het Innovatiehuis Critical Infrastructures is de ontwikkeling van oplossingen te stimuleren voor complexe vraagstukken in één of meer van de twaalf vitale sectoren. Op zoek naar de vraagstukken waar oplossingen moeten worden ontwikkeld en de wijze waarop dit het beste gefaciliteerd kan worden zijn gesprekken gevoerd met potentiële stakeholders van het innovatiehuis Critical Infrastructures. Deze gesprekken zijn onder meer gevoerd met Eneco, TU Delft, KPN, Deltares, de Cybersecurityraad, MKB, Albert Heijn en UPC.

Grand challenges

Op basis van onze scan naar de kernvragen waar de 'markt' tegenaan loopt op het terrein van vitale infrastructuur, vallen de volgende vraagstukken (grand challenges) op te maken als koersbepaler voor de komende periode.

De grand challenges zijn:

- Good practices security
- Informatie-uitwisseling
- Gezamenlijk oefenen
- Learning cycle
- Noodvoorzieningen

Werken vanuit concrete cases

De focus van het innovatiehuis was in eerste instantie gericht op het werken vanuit concrete cases. Rondom een specifieke vraag van een geïdentificeerde marktpartij wordt binnen het HSD netwerk gezocht naar marktpartijen die gezamenlijk de oplossing kunnen ontwikkelen en daarin ook bereid zijn te investeren. Deze vraagstukken zouden naar verwachting op de terreinen van de grand challenges liggen. Deze coalities (coalition of participants (CoP)) rondom een concrete vraag kunnen vanuit de partijen of eventueel zelfs deels vanuit HOMSD gelden worden gefinancierd. Vanuit deze gedachte hebben wij een business/samenwerkingsmodel ontwikkeld voor het innovatiehuis en daarbij gekeken naar een model waarbij de opbrengsten ook op enige wijze terugstromen naar de ontwikkelaars. De idee was om de focus te leggen bij het creëren van verschillende CoP's om de kracht van HSD te bewijzen.

De belangrijke deelresultaten in 2012 waren de identificatie van onderwerpen (nu grand challenges) en de ontwikkeling van het business model / samenwerkingsmodel op basis waarvan de inhoudelijke vraagstukken kunnen worden opgepakt. Eind 2012 hadden wij één concrete casus waarvoor het Innovatiehuis verschillende partijen bij elkaar heeft gebracht om mogelijke coalities van marktpartijen uit het HSD netwerk tot stand te laten komen.

Doorontwikkeling businessplan weerbarstig

In 2013 hebben wij het business model getest op feitelijke bruikbaarheid en mogelijke verbeterpunten en hebben wij ons gericht op het detecteren van concrete cases. Dit bleek lastig. Algemeen gesteld zijn er genoeg vraagstukken binnen de bescherming van de vitale infrastructuur die oplossing behoeven (zie de grand challenges). Om deze vraagstukken op te lossen, moet minimaal één bedrijf – liever meer - uit de vitale sector die vraag willen stellen en willen investeren in een oplossing. Dit bleek echter geen mogelijkheid. De bedrijven uit de vitale sector die wij hebben gesproken, willen niet als enige partij investeren in een oplossing die vervolgens voor alle andere bedrijven uit hun sector van nut zou kunnen

zijn. Ook het gezamenlijk investeren in een oplossing bleek geen optie omdat de bedrijven onderling nog niet in een consortium via HSD met elkaar willen samenwerken. Dat biedt hen, zo gezegd, niet voldoende voordeel en bescherming tegen het 'afkijken' bij elkaar. Wat wel gebeurt zijn kleine gelegenheidscoalities die onder druk van een incident of op het dringende verzoek van de overheid een probleem aanpakken. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking die Vodafone Nederland met KPN heeft gezocht toen het Vodafone netwerk volledig uit de lucht was. Klanten van Vodafone konden toen gebruik maken van het KPN netwerk. Door het gebrek aan vraagstellende partijen ontstonden in 2013 rondom de grand challenges die vanuit het Innovatiehuis centraal waren gesteld, groepen van mogelijke product-ontwikkelaars en aanbieders van oplossingen, maar nog geen investeerders. Ook leek uitzicht op een succesvolle launch van een product in de vitale sector klein. Hierdoor kwam de productontwikkeling niet op gang. Ook politiek gezien is de aandacht voor bescherming van de vitale infrastructuur de afgelopen drie jaar sterk gedaald. Veel van de vraagstukken die op dit terrein spelen worden nu onder de noemer van cyber security opgepakt.

HSD platform vitale infrastructuur

Vanuit de constatering dat binnen de vitale sector bijna niet of schorvoetend wordt samengewerkt, hebben wij onderzocht of het HSD een neutraal platform kan bieden waar die samenwerking kan plaatsvinden. Een center of excellence waar informatie over bescherming van de vitale infrastructuur wordt samengebracht. Hiervoor hebben wij naast gesprekken met verschillende representanten van de vitale sectoren research verricht in openbare bronnen naar de situatie in de vitale sectoren (zie bijgevoegd researchdocument). Ook hebben wij contact gezocht met een hoogleraar / expert ten aanzien van het opzetten van een center of excellence in de Verenigde Staten (prof. Gary LaFree). Met hem hebben we een sessie voor deelnemers aan het innovatiehuis vitale infrastructuur en andere geïnteresseerden vanuit HSD belegd.

Uit onze research kwam naar voren dat behoefte zou kunnen zijn aan een center of excellence of platform waar de volgende drie onderwerpen mogelijk zouden moeten worden gemaakt:

- uitwisseling van informatie, ervaringen en best practices (primair op operationeel niveau). Zowel sectoraal als intersectoraal
- bundeling van EU regelgeving en kaders
- een kennis/innovatiecentrum waar vanuit de sectoren een vraag kan worden neergelegd

Lobby voor HSD platform bij VNO-NCW

Het idee voor het platform vitale infrastructuur bij HSD hebben wij besproken met de secretaris van de Commissie Vitale Infrastructuur (CVI) van VNO-NCW waarin organisaties vanuit de verschillende vitale sectoren zitting hebben. Op die manier konden wij ons voorstel onder de aandacht brengen binnen een voor de vitale sector belangrijk gremium (zie bijgevoegde memo). De CVI heeft met belangstelling kennisgenomen van ons voornemen maar gaf aan op dit moment niet als commissie deel te willen nemen aan een dergelijk platform binnen HSD. Waarbij zij aangaven dat bij de individuele bedrijven uit de vitale infrastructuur wellicht wel interesse is voor deelname aan HSD. Vooral de combinatie, zoals HSD die kan bieden, tussen de wetenschap en het bedrijfsleven is daarbij een pré. Vanuit de vitale infrastructuur (zoals vertegenwoordigd in de CVI) bestaat nu geen interesse voor een neutraal (kennis)platform voor samenwerking bij HSD. Wellicht dat op termijn vanuit de verschillende individuele bedrijven uit de vitale sector die deelnemen aan HSD in combinatie met één van de deelnemende kennisinstellingen wel een dergelijk platform kan worden ingericht. Op dit moment is hier echter nog niet voldoende draagvlak (en daarmee financiering) voor.

HSD en vitale infrastructuur in 2014

Het thema bescherming van de vitale infrastructuur kan niet ontbreken binnen HSD. De afgelopen jaren is geïnvesteerd in gesprekken met de sector, research, het inventariseren van de verschillende complexe vraagstukken en het analyseren van de samenwerking (en de mogelijkheden daartoe). Ook zijn de verschillende leden van HSD in staat om gezamenlijk succesvolle en innovatieve oplossingen te bieden voor de complexe vraagstukken waar de vitale sectoren de komende jaren behoefte aan gaan hebben. Om die reden blijft HSD actief op het op het thema vitale infrastructuur. Nu wordt bekeken in hoeverre binnen HSD het innovatiehuis/platform vitale infrastructuur in 2014 kan worden ingericht op een bij de stand van zaken passende manier. Vanuit HSD zijn onder andere Siemens, Bosch, TNO en Twynstra Gudde daarbij betrokken.

Bijlagen

- WP 3 c Innovation Platform Critical Infrastructure
- WP 3 d HSD bescherming vitale infrastructuur

Innovatiehuis Stedelijke Veiligheid

Urban Security & Urban Planning in KP7

Op 8 november 2012 is een bijeenkomst georganiseerd om de opzet en activiteiten van de EU-projecten BESECURE (focus evidence based policy voor sociaal veiligheidsbeleid) en VITRUV (ondersteuning integratie veiligheidsaspecten in urban planningsprocessen). In de bijeenkomst is met de aanwezige netwerkpartners georiënteerd op exploitatiemogelijkheden.

Kickstart Netwerk Aanpak Criminele Jeugdgroepen

Op 7 maart 2013 is een kickstart bijeenkomst rondom Jeugdgroepen georganiseerd, in samenwerking met een vertegenwoordiger van het Ministerie van Veiligheid en Justitie die tevens Regiocoördinator Haaglanden Actieprogramma Jeugdgroepen is. In de sessie zijn in 4 groepen van overheid, bedrijven, kennis & wetenschap en burgers & jongeren innovatie ideeën ontwikkeld:

1. Systeem gebonden budget: budget prikkel ontwikkelen op systeemniveau in plaats van persoonsgebonden budget. Tevens bedoeld om de schotten af te breken.
2. Juiste rolmodellen: perspectief bieden aan jongeren door juiste rolmodellen te kiezen. Deze inbedden in een integrale aanpak op maat.
3. Sneller naar de "keukentafel": verantwoordelijkheid weer terug naar de ouders, vrijblijvendheid voorbij en sneller met de betrokken om de keukentafel.
4. Mixteams: dynamische groepen, ad hoc samen te stellen, informatie op casus niveau te delen.

De kiem is gelegd voor een Lerend Netwerk dat huidige ondernemers op het gebied van jeugdproblematiek centraal stelt om te fungeren als change agents, katalysatoren om de andere ketenpartners uit te dagen en te stimuleren om de aspecten van ondernemerschap vorm te geven in de eigen werkwijzen en in de samenwerking.

Challenge Ultieme sensorconcept om woninginbraken te voorkomen binnen concept van ClaimJeStraat

Het innovatiehuis Urban Security heeft samen met de topsector High Tech Systems en Materialen een challenge georganiseerd om een ultiem sensorconcept te ontwikkelen om woninginbraken te voorkomen. Er hebben zes –sensor- bedrijven deelgenomen aan de sessie, diverse experts van TNO en enkele politiemensen (o.a. landelijk projectleider woninginbraken). Passend binnen het door Living Lab Veiligheid ontwikkelde concept van ClaimJestraat zijn er diverse ideeën op het niveau van huis-buren-straat ontwikkeld. De concepten worden momenteel in diverse allianties van bedrijven, TNO en politie doorontwikkeld. De zes concepten/ideeën zijn:

1. De slimme sleutelchecker: Een voordeur hoort alleen geopend te worden met de juiste sleutel. Als dit niet het geval is, gebeurt er iets, zoals een sms-je naar de eigenaar, een alarm dat afgaat, of een bericht naar de burens.
2. De in-house mensenteller: Verlaat het huis nooit meer zonder onbewust deuren of ramen open te laten staan. Weten of er wel of niet iemand thuis is helpt niet alleen bij het voorkomen van woninginbraken, maar is ook bruikbaar voor bijvoorbeeld zorgtoepassingen.
3. Sensoren die weten hoe inbrekers werken: Door de modi operandi van inbrekers te vertalen naar sensorlogica "weten" sensoren samen wanneer een combinatie van waarnemingen verdacht is, en kan hier adequaat op gereageerd worden.

4. Streetsenselicht: Van afstand te besturen straatverlichting kan benut worden om tijdelijk “het licht aan te doen” in een straat waar zojuist een inbraak is gepleegd, of waar zich een hotspot bevindt.
5. Street smart street: Een platform waarmee het niet alleen mogelijk wordt om sensoren in en om het huis te koppelen, maar ze juist op straatniveau met elkaar te verbinden.
6. Connected street networks: De beschikbaarheid van een lokaal netwerk van betrokken, waakzame burens en politie maakt het mogelijk om sensorwaarnemingen effectief te benutten voor preventieve signalering en een grotere heterdaadkracht.

Internationale Zone

In het kader van de beveiliging van de Internationale Zone zijn de in 2012 gestarte gesprekken met de betreffende stakeholders (gemeente, internationale instellingen, politie) voortgezet en is toegewerkt naar een concreet projectvoorstel. Dit omhelst diverse aspecten van fysieke lay-out tot beter onderling informatiemanagement en samenwerking (ondersteund door een real-time intelligence center) en het daadwerkelijk testen van de verbeteringen in een field-lab setting.

Evenementenveiligheid

Rondom het onderwerp evenementen veiligheid is een workshop georganiseerd op 23 april. Innovaties op het gebied van evenementenveiligheid blijken niet goed te landen en de vraag is hoe we dit kunnen doorbreken. Het wiel wordt steeds opnieuw uitgevonden, organisaties leren niet van elkaar, veiligheid bij evenementen dreigt hierdoor een te grote kostenpost te worden waardoor het voortbestaan van evenementen wordt bedreigd. Dit speelt met name bij open, gratis toegankelijke evenementen waar ook vele 10 duizenden bezoekers op afkomen.

Met diverse partijen is in enkele vervolg sessies verder invulling gegeven aan hoe de veiligheid rondom (open en gratis) evenementen verbeterd kan worden.

- Er is op 29 mei een pitch verzorgd op het Ondernemersplein Den Haag.
- Op 9 juli is een informele sessie met ondernemers georganiseerd, ism Life | Live / PROOOST in het Beachstadium te Scheveningen.
- Op 3 oktober is een sessie georganiseerd op de CCR summit.
- 23 oktober is een seminar georganiseerd over de privacy aspecten van het civielrechtelijk gebruik van drones met bijdragen van Aerialtronics en Considerati, netwerkpartners in HSD. BBC World News heeft hier op 3 dec 13 ook een uitzending aan gewijd met interviews met Aerialtronics.
- Op 13 november is een diner-pensant georganiseerd om bestuurlijk commitment van met name gemeentes (als belangrijke stakeholder bij open evenementen) te stimuleren.
- Op 26 november is in samenwerking met Studio Veiligheid een seminar Evenement Veiligheid georganiseerd waaraan circa 100 personen deelnamen van overheid, industrie, organisatoren, onderzoek & onderwijs en hulpdiensten. Rabin Baldewsingh, wethouder Volksgezondheid, Duurzaamheid, Media en Organisatie van de gemeente Den Haag, onderstreept het belang van de vorming van een *Platform Evenementveiligheid*.
- HSD netwerk partner Aerialtronics geïnterviewd door BBC World News over inzet van drones in de publieke ruimte ten behoeve van crowd control, ondersteuning brandweer, maar ook voor inspecties van gebouwen.

Digitale Steden Agenda – Veilige Stad

Vanuit het innovatiehuis is nauwe samenwerking gezocht met het thema Veilige Stad van de Digitale Steden Agenda. Den Haag is voor dit thema de leidende stad. Er zijn bijdragen geleverd aan de reguliere bijeenkomsten van dit thema. Bij de events rondom evenement veiligheid werd DSA steeds betrokken. Op 17 september is een workshop georganiseerd rondom big data en jeugdcriminaliteit. Op 8 oktober werd deelgenomen aan de co-creatiedag van de Veilige Stad en de politie Den Haag, waarbij bijdragen werden verzorgd rondom evenementveiligheid en Intelligence & Jeugdcriminaliteit. Tijdens het Digitale Agenda Congres van 30 oktober 2013 in Eindhoven is een workshop verzorgd rondom veilige evenementen. Op 12 december is deelgenomen aan de Strategiedag Veilige Stad.

Living Lab Veiligheid

Het Living Lab Veiligheid (resultaat van het begin 2013 afgeronde PiD project) is voortgezet onder de vlag van het innovatiehuis. Daardoor zijn resultaten en samenwerking tussen de partners (TNO, Verwey Jonker Instituut en Twynstra Gudde) geborgd. Om de resultaten breder kenbaar te maken is op 15 november deelgenomen aan het PiD Revisited evenement en is op 13 november een netwerk borrel georganiseerd.

DRIVER

Met betrekking tot het onderwerp Crisis management wordt momenteel een netwerk georganiseerd rondom het KP7 project DRIVER. TNO zit als Nederlandse partij in het kernteam van dit project. Het streven is om een internationaal crisis management testbed te ontwikkelen dat deels in Den Haag wordt geplaatst. De directeur HSD is lid van de Advisory Board van DRIVER. Middels dit project, zoals ook door ontwikkelingen m.b.t. evenement veiligheid, wordt de samenwerking met Twente Safety & Security geïntensiveerd.

HSD Stimuleringsfonds

Ook vanuit dit Innovatiehuis zijn diverse voorstellen ingediend bij het HSD stimuleringsfonds, waaronder SAM Outdoor.

Innovatiehuis Forensics

Bedrijven, onderzoeksorganisaties en overheid werken samen in Innovatiehuis 'Forensics' om nieuwe technologieën geschikt te maken voor forensisch onderzoek.

Een aantal van de huidige initiatieven:

- CSI Experience Lab: een demonstratie- en trainingsfaciliteit om virtueel een plaats delict te onderzoeken met 3D scans van de werkelijke plaats delict.
- CBRNe Programme: Het programma van de NFI om CBRNe aanvallen en rampen te voorkomen en te bestrijden.
- NFI Field Lab: Het NFI Field Lab bestaat uit een grote hal waar de plaats delict op schaal gerecreëerd kan worden door middel van gaming technologie.
- NFI Academy: De NFI Academy verzorgt als onderdeel van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) forensische cursussen voor uiteenlopende doelgroepen.

Bereikte Resultaten

- Ontvangst Kamerleden: Op 25 mei 2012 is een delegatie van 2^e Kamerleden uit Den Haag op bezoek geweest van bij het NFI. In het kader van the Hague Security Delta is programma opgesteld met de een focus op de trainingsmogelijkheden van het NFI en de positie van forensisch onderzoek in het veiligheidsdomein.
- In voorbereiding op en naar aanleiding van de startbijeenkomst van het HSD project op 27 maart 2012 zijn er verschillende bijeenkomsten geweest in het kader van het innovatiehuis. Hierbij is op verschillende niveaus gesproken over innovatiehuis 'Forensics', waarbij zowel de inhoud als de organisatie en beleid voor innovatie in een publiek-private domein centraal stond. Vanuit het innovatiehuis zijn verschillende werksessies georganiseerd over de invulling van het innovatiehuis 'Forensics' of verkenningen tot samenwerking met verschillende organisaties, zoals: TNO, TU Delft, Nederlands Kanker Instituut, SRON (Netherlands Institute for Space Research) en MKB-ers zoals Van Aartsen Business Consultancy, IP2 Solutions.
- In het eerste half jaar van het project HSD is gewerkt aan een plek voor Security in het nieuwe topsectoren beleid van de nationale overheid. Vanuit het NFI zijn hiertoe verschillende documenten opgeleverd met betrekking tot mogelijkheden, kansen en gaten ten aanzien van wetenschappelijke kennis op het gebied van 'forensic science' en de forensische praktijk. Vanuit innovatiehuis forensics spitst zich dit toe op de topsectoren Chemie, High Tech Systemen en Materialen (HTSM) en Creative Industry (serious gaming).
- In het verlengde van deze activiteiten is gewerkt aan een aantal concrete projectvoorstellen. Vanuit de HSD community is regelmatig contact geweest over voorstellen op het gebied van:
 - niet-invasieve detectie van ziektebeeld met behulp van verschillende sensoren (Infrarood, spectroscopie, radar) een
 - Boegbeeldproject Passieve sensoren binnen de roadmap Security in topsector HTSM.
- Vanuit het NFI is al enkele jaren een actief beleid richting de Europese Commissie met betrekking tot de participatie in het research programma, specifiek op het thema 'Security' in het 7^e kader programma (EU FP7). Vanuit het innovatiehuis forensics is dan ook gewerkt aan het stroomlijnen van initiatieven binnen de topsectoren, de initiatieven van the Hague Security Delta en het werkprogramma 2013 van het thema Security van EU FP7.
- In 2012 zijn diverse lezingen gegeven over innovatie in een publiek private samenwerkingsverband (CSI The Hague) en innovaties binnen het forensisch domein.

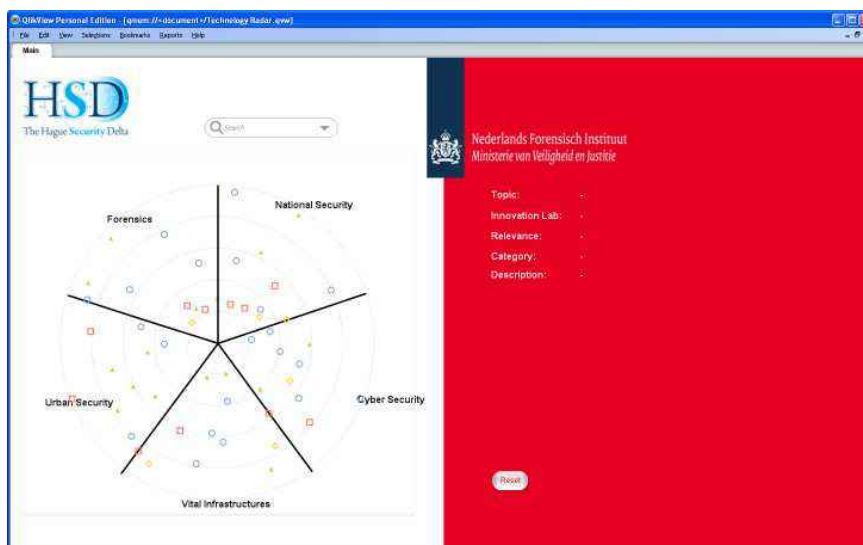
- Doelgroepen hiervoor zijn nationale overheid, regionale overheid, operationele en beleidsmedewerkers van first responders organisaties, bedrijfsleven en studenten.
- In de tweede helft van 2012 zijn verschillende verkennende gesprekken met leveranciers van potentiële forensische tools geweest. Mogelijkheden die hieruit voort kunnen komen zullen worden uitgewerkt in een offerte, samenwerkingsovereenkomst en/of projectplan.
 - Eind oktober is een feestelijke afsluiting van het project CSI The Hague georganiseerd waarbij the Hague Security Delta goed vertegenwoordigd was.
 - In Q1 van 2013 zijn CSI The Hague partners bezocht voor doorstart en opstart van nieuwe projecten binnen CSI Innovations programma en gevraagd HSD partners te worden (ESRI, Eagle Vision, Re-Lion, E-semble, Technolution, Chess, FTS).
 - Presentaties over CSI Innovations en HSD zijn gegeven op de congressen Forensic Europe Expo, UK, 24-25 april 2013, Dubai Police Conference, Dubai, 6-9 april 2013, en op Forensic Horizons 2013, 6-8 november 2013.
 - Er zijn verschillende forensic awareness trainingen gegeven aan (keten)partners, waarin gebruik gemaakt wordt van XVR software van E-semble.
 - Op 26 maart is op de TNO SBIR event een prototype product dat in CSI The Hague project is gedemonstreerd gepresenteerd voor inschrijving. Dit betrof de PD Quickscan, ontwikkeld door TNO. Eagle Vision heeft ingeschreven op deze SBIR. De eerste fase van de SBIR subsidie wordt nu doorlopen, en zal leiden tot een eerste product dat uit CSI The Hague van prototype tot eindproduct gebracht wordt.
 - In 2013 zijn de business canvassen van forensics projecten aangeleverd bij HSD. Uiteindelijk zijn er 3 projecten op de shortlist terecht gekomen.
 - Home Office UK bracht in april 2013 een werkbezoek aan NFI. Behoeftestellingsdocument genaamd Live Time Forensics is gedeeld met HSD. Het document kan gebruikt worden voor visie en formulering toekomstige projecten.
 - Consortia zijn gevormd voor de shortlisted projectvoorstellen.
 - Consortium is gevormd voor CSI Zuid Afrika. EZ biedt een transitiefonds aan voor de bedrijven die aansluiten. Zij krijgen 50% van hun werkzaamheden en kosten vergoed. Gemeente den Haag en HSD dragen bij aan de veiligheidshub Kaapstad. NFI levert de forensische kennis en expertise, en krijgt een pand ter beschikking van gemeente Kaapstad voor het neerzetten van een CSI experience en innovatielab.
 - Op 30 september 2013 zijn twee van de drie shortlisted projectvoorstellen ingediend voor Innovatiehuis Forensics.
 - Oktober 9-11 2013 organiseerden het NFI, TNO en NCTV samen het ISADE congres (International Symposium on the Analysis and Detection of Explosives) in den Haag.
 - Op 13 december bespraken we samen met Syntens, HSD, Holland High Tech een event voor matchmaking met potentiële partners met het NFI/Innovatiehuis Forensics. Holland High Tech en HSD zullen dit event organiseren.

Bereikte resultaten

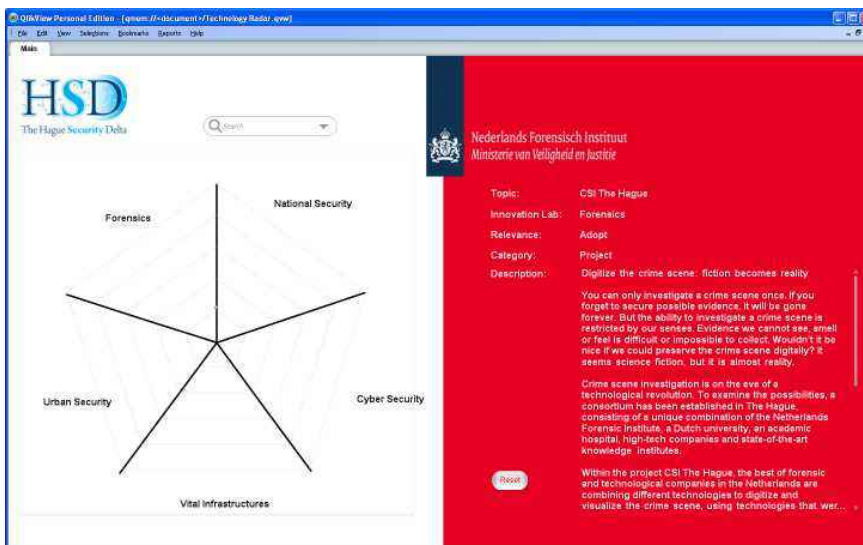
- In het kader van Innovatiehuis 'Forensics' zijn drie 'grand challenges' opgesteld die richting zouden kunnen geven aan het innovatiehuis. De onderwerpen die hierin benoemd waren zijn:
 - Nuclear forensics
 - Crime Scene visualisation
 - Lab-on-a-chip

Eind november is besloten om de richting van het innovatiehuis *forensics* in het verlengde van het project CSI The Hague te leggen, waardoor de eerste grand challenge feitelijk neergelegd wordt. De andere onderwerpen passen nog steeds goed in deze scope (zie ook HSD Tussenrapportage 2012, pag 22).

- Om grip te krijgen op het domein *forensics* binnen het project the Hague Security Delta is gewerkt aan een 'Technologie Radar'. In deze radar zijn verschillende onderwerpen getoond in een radarscherm en is per onderwerp een schatting gemaakt voor de relevantie van een onderwerp voor het innovatiehuis. Voor elk onderwerp is een categorie aangemaakt (technologie, project, event, overig) en is een korte beschrijving opgenomen.

Visualisatie van onderwerpen naar belang voor innovatiehuis

Uitlichting van een specifiek onderwerp met korte beschrijving

Met de verscherping van de scope voor het innovatiehuis *forensics*, het gebrek aan onderhoud en vraag naar deze radar vanuit het projectteam is de radar gestopt.

- Eind augustus 2012 is een groot forensisch congres georganiseerd, EAFS2012. Tijdens dit congres is specifieke aandacht gevestigd op the Hague Security Delta, onder andere in de openingspresentatie door dhr. T. Tjin-a-Tsoi (algemeen directeur NFI). Uniek voor dit driejaarlijks forensisch congres was de ruimte voor leveranciers. Op de afsluitende dag is het congres bezocht door Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden. In de terugkoppeling is door vele deelnemers aangegeven dat dit het best georganiseerde (forensisch) congres was, ooit bezocht. Dit gold voor zowel de inhoud (vanuit het NFI georganiseerd) als de locatie (Haagse Hogeschool).
- Het project CSI The Hague is veel gebruikt als voorbeeld (Innovatie) project. Ook het NFI is zeer enthousiast over de project en de projectresultaten. Er wordt dan ook een vervolg aan gegeven in een R&D programma "*CSI Innovations*". Hiervoor zijn de oorspronkelijke consortiumleden gevraagd te participeren, en staat deelname ook open voor nieuwe (nationale en internationale) partners. Er zijn vervolgesprekken gevoerd met alle partners die in het CSI The Hague project in het consortium hebben deelgenomen. Al deze partners zijn aangesloten bij de HSD.
- Naar aanleiding van het Zuid Afrika bezoek, juni 2013, is de ontwikkeling in behoeftestelling en de toekomstige samenwerking in een versnelling gekomen. Het pand dat het NFI in Kaapstad toegewezen heeft gekregen door de Gemeente Kaapstad wordt een HSD-hub voor het NL bedrijfsleven. Mede-subsidieverstrekters voor het project Zuid-Afrika zijn de gemeente Den Haag, AgentschapNL /EZ, een consortium van HSD bedrijven en HSD Office.

Over de toekomst van de Innovatiehuizen

Innovatiehuistrekker HSD; verantwoordelijkheden en taken

The Hague Security Delta heeft de start gemaakt met een open en innovatieve omgeving voor vraag- en aanbodarticulatie en product- en dienstontwikkeling die verder zal worden uitgebouwd. Daartoe zijn Innovatiehuizen opgericht die tot nu toe virtueel en vanaf 2014 ook fysiek (door co-locatie in het Beatrixkwartier op de HSD Campus en via Living Labs) kennis, kunde en faciliteiten rond de thema's Nationale Veiligheid, Cyber Security, Vitale infrastructuur, Veiligheid in stedelijke omgeving, en Forensics bundelen.

De kwaliteit van de in deze Innovatiehuizen ondergebrachte stakeholders maken HSD tot 'the place to be' voor Veiligheidsvraagstukken. De Innovatiehuizen bieden kansen voor verdere uitbouw en professionalisering en zorgen voor valorisatie van kennis en kunde over de gehele keten, van initiële vraagarticulatie en kennisontwikkeling tot aan de introductie van beproefde producten en diensten toe. Maar zij bieden ook unieke onderzoeks- en onderwijsomgevingen aan voor de kennisinstellingen.

Door bundeling van bij diverse spelers beschikbare expertise en gereedschappen en matching van vraag en aanbod gaat HSD unieke combinaties van kennis, kunde en faciliteiten bieden, die ten dienste zullen staan aan de samenwerkende stakeholders voor het ontwikkelen van antwoorden op korte en lange(re) termijn uitdagingen. Het gaat hierbij overigens om zowel alfa, beta als gamma kennis, daarmee goed aansluitend bij de behoeften en vereisten die ook in internationaal verband (waaronder Horizon2020) benodigd zijn.

Een Innovatiehuis ondersteunt het genereren van innovatieve oplossingen om deze vervolgens in geëigende testomgevingen te toetsen, te valideren en (voor operationele toepassing) door te ontwikkelen.

De toegevoegde waarde daarvan kan worden uitgedrukt in termen van reducties van veiligheidsrisico's, kwaliteitsverhoging van het product- en dienstenaanbod, en daaraan gerelateerd ook in financiële termen uit te drukken als vermeden schade, capaciteitsbenutting, en efficiencyverhoging, en daarmee stimulering van economische bedrijvigheid.

De eerste opbrengsten:

De HSD Innovatiehuizen die zijn opgezet in het kader van the Hague Security Delta hebben reeds een aantal ontwikkelingen in beweging gezet. Zo hebben ze een aanjagende functie gehad om de thematiek rondom nationale veiligheid, vitale infrastructuur, stedelijke veiligheid, Cyber Security en forensics te expliciteren en innovatieonderwerpen verder te ontwikkelen. Tevens zijn stappen gezet om ook nieuwe thema's als Border Security en CBRN op te starten. Ook hebben de Innovatiehuizen bijgedragen aan het aanbrengen van focus op de voor HSD relevante ontwikkelingen en programmering. Zo zijn er drie programmalijnen ontstaan: Building a Cyber Resilient City, Future of (Inter)national Policing, en de Living

Labs (Internationale Zone, Veiligheid, Economie en Leefbaarheid). Ook zijn door de Innovatiehuizen concepten ontwikkeld voor de te realiseren (serious gaming) faciliteiten op de HSD Campus en voor de inrichting van projectruimtes, facilitaire ruimtes voor groepen etcetera.

Voor de diverse innovatiehuizen is vastgesteld wat de taken en verantwoordelijkheden zijn en wat ieder van de innovatiehuizen kan bijdragen aan de kennis en het innovatieportfolio op veiligheidsgebied in Nederland.

In hun rollen en verantwoordelijkheden dragen de innovatiehuistrekkers zorg voor:

1. overall coördinatie van de activiteiten van het innovatiehuis
2. gecoördineerd jaarplan van het innovatiehuis
3. representatie innovatiehuis in HSD verband
4. Afstemming met HSD office met betrekking tot PR/Marketing
5. Afstemming met de HSD Strategische Adviesraad met betrekking tot agendering nieuwe kennisontwikkeling
6. Afstemmen in samenwerking met de overall innovatiehuizencoördinator en de overige innovatiehuistrekkers met betrekking tot algemene strategie, ontwikkeling en jaarplan.
7. Betrekken nieuwe spelers bij het innovatiehuis
8. organiseren van vraagarticulatie door bijvoorbeeld bijeenkomsten met stakeholders, vragers en aanbieders
9. het regelmatig organiseren van bijeenkomsten over relevante innovatiehuisthema's door de deelnemers, stakeholders en potentiële opdrachtgevers
10. het formuleren van Grand Challenges, trends voor het themagebied van het innovatiehuis
11. bijdragen aan de strategische kennis en innovatieagenda's van stakeholders
12. overzicht lopende projecten en initiatieven op thema van het innovatiehuis.
13. het formuleren van lessons learned en kennismanagement en kennisdisseminatie.
14. Entameren voorstellen voor fondsen van HSD, EU nationaal etc.
15. bevorderen consortiumvorming teneinde samen sterkere proposities op te kunnen zitten.
16. begeleiding innovatieprojecten in uitvoering.
17. afstemming met MKB-CONNEKT
18. inhoudelijke sturing (het beheer en ontwikkeling) van de faciliteiten (experimenteerruimtes, onderwijs- en onderzoeksomgeving op HSD campus, Living Lab coördinatoren etc. van HSD voor zover die voor het innovatiehuis relevant zijn).

Voorzetting in 2014

In november en december 2013 zijn er principe afspraken gemaakt over de voortzetting en mogelijke opvolging van de innovatiehuizen door huidige en/of nieuwe spelers.

Hierbij hebben de volgende organisaties capaciteit toegezegd voor het trekkerschap voor respectievelijk:

1. Overall coördinatie innovatiehuizen: HCSS (Michel Rademaker)
2. Nationale Veiligheid: HCSS, Erik Frinking: onderdeel hiervan gaan tevens vormen de thema's Border Security met trekkracht door BIC (Ronald Goosen) en CBRN met trekkracht door TNO (Peter van Hooft)
3. Forensics: NFI (Elisa van den Heuvel)
4. Cyber Security: Deloitte (Niek IJzinga) met TNO (Robin de Haas) in support
5. Vitale Infrastructuur: TG (Marije Meines) met Siemens (Leo Freriks) en Bosch (Louis Oosterom) in support;
6. Urban Security: TNO (Marcel van Berlo)

Bij deze opvolging dan wel doorzetting van activiteiten voor 2014 zijn afspraken gemaakt over taken/verantwoordelijkheden. Waar iedereen erkent dat de innovatiehuizen een belangrijke rol vervullen, wordt tegelijk begrepen dat de tijd van trekkers niet te verrekenen is. Op basis van goede wil zal inzet ingevuld worden vanuit breder gezamenlijk belang en vanzelfsprekend ook eigen belang (goede zichtbaarheid, sterke informatiepositie). Op basis daarvan is opzet van een *gentlemen's agreement* gemaakt, dat komende jaar door de trekkers dan nader zal worden ingevuld.

(Voorbeeld) Gentlemen's agreement HSD Innovatiehuistrekker XX

Dit gentlemen's agreement is een niet-juridisch bindende overeenkomst waarin onderstaande partijen zijn overeengekomen XX Security hebben geaccepteerd. Daarbij zullen zij zorgdragen dat de doelstellingen van het innovatiehuis tot hun recht komen en dat zij bewaken dat de karakteristieken en randvoorwaarden Innovatiehuis worden nagestreefd:

- Het innovatiehuis is een gezamenlijke 'infrastructuur' en gedeelde innovatie is het uitgangspunt;
- Het moet daarmee toegankelijk en nuttig zijn voor alle deelnemers;
- De kwaliteit van de deelnemers staat voorop en ze worden geacht te brengen en te halen;
- Deelnemers zijn zowel overheid, bedrijven als kennisinstellingen;
- Deelname vindt plaats op basis van gezamenlijk 'eigenaarschap', vertrouwen en eigen investering;
- Internationale allure is het uitgangspunt en onderscheidend van anderen;
- Synergie en schaalvergroting bevorderend;
- Operationele oriëntatie;
- Makelaar van vraag en aanbod;
- Concept Development & Experimentation mogelijk makend.

Indien blijkt dat partijen in de praktijk niet kunnen voldoen aan de gevraagde taken zal in collegiaal overleg samen met HSD Office een oplossing worden ontwikkeld.

Bedrijf	Bedrijf
Xx	xx
handtekening	handtekening

Gedurende 2014 zal worden vastgesteld hoe de jaarprogramma's zich gaan ontwikkelen, daarbij ook hoe de innovatiehuizen in de HSD Campus gezamenlijk zullen optrekken.

II.4 Werkpakket 4 Projectmanagement

Doelstelling: Zorg voor adequate aansturing, voortgangsbewaking en verantwoording; verzorgen van interne communicatie door beheerste projectaanpak, en behartiging van individuele en organisatiebelangen, transparante interne en externe communicatie en 'good governance'.

Werkzaamheden

Dit werkpakket kent uiteraard een nauwe samenhang met de overige werkpakketten. De activiteiten in dit WP behelzen primair de WP-overstijgende onderwerpen en aspecten en waar nodig te sturen op afstemming tussen de WP's onderling, alsmede het management van externe invloed factoren rond het project. In de begroting van de WP's 1 t/m 3 is daarom beperkte capaciteit voorzien voor werkpakket-management.

Algemene projectmanagementwerkzaamheden betreffen

- het organiseren van (integrale) projectbijeenkomsten;
- penvoerderactiviteiten en financiële administratie, contacten met subsidieverstrekker en co financier (Min EZ, gemeente Den Haag), stuurgroep (consortium) en raad van advies;
- projectplanning, bewaken en controleren totale projectvoortgang, en waar nodig bijsturen;
- sturing op (eind)resultaten, het vaststellen van mijlpalen en beslispunten;
- werkverdeling binnen project, afstemmen en aanbrengen van synergie tussen de verschillende werkpakketten;
- het definiëren en beleggen van verantwoordelijkheden;
- kwaliteits- en risicomangement;
- interne projectcommunicatie;
- Externe communicatie – vast te leggen in een communicatieplan (perscontacten, communicatie met derden, website, brochures, etc.).

Kernteam en voortgang: De algemeen projectleider en de technisch projectleider vormen met één vertegenwoordiger van iedere consortiumpartner het kernteam voor dit project. In het kernteam wordt de projectvoortgang besproken, cruciale besluiten voorbereid en – eventueel na consultatie van stuurgroep – ook genomen. Het kernteam zorgt, in nauwe afstemming met de WP-trekkers voor voortgangsrapportages (1x per half jaar). Hierin worden de belangrijkste punten m.b.t. de voortgang van de werkzaamheden beschreven. Deze rapportages worden met de stuurgroep en subsidieverstrekkers gedeeld en besproken.

Mid-termreview: Na het 1^e en halverwege het 2^e jaar zal er een mid-term review plaats vinden (planning, inhoud, budget) met de stuurgroep en de subsidieverstrekker. Met de Raad van Advies worden ook de stakeholders uit de HSD geïnformeerd over de voortgang en advies gevraagd over de wijze van voortzetting. Indien nodig kan in goed overleg planning, inhoud en budget worden bijgesteld. Een belangrijke mijlpaal hierbij is de besluitvorming over de daadwerkelijke oprichting van HOMSD.

De Stuurgroep bestaat uit beslissingsbevoegde vertegenwoordigers van de indieners van dit voorstel en wordt voorgezeten door de penvoerder. Gezien het karakter van dit project heeft ook de gemeente Den Haag zitting in de stuurgroep.

De stuurgroep ziet toe op het algehele functioneren en de koers van het project. Eventuele interne knelpunten of conflicten binnen het consortium worden dan ook in eerste instantie in een overleg tussen stuurgroep en projectleiding besproken. Daarnaast zal de stuurgroep actief zijn op de volgende onderwerpen:

- mede identificeren van mogelijke pilots /projecten voor HOMSD en partners
- identificeren van mogelijkheden voor verdere samenwerking;
- multi-level benadering stakeholders.
- ten minste twee keer per jaar een formeel overleg met subsidieverstrekker en co-financiers

Raad van Advies: Om het draagvlak en de positie van HSD, HOMSD en de Innovatiehuizen te borgen, en rekening houdend met de middellange en lange termijn ambities voor regionale en nationale profilering wordt een Raad van Advies gevormd. In deze Raad zal de brede basis aan stakeholders (overheid, ondernemers, onderzoekers en opleiders) in de Security Delta vertegenwoordigd zijn. Organisaties en bedrijven die een Letter of Support voor het HSD-initiatief hebben aangereikt (zie Annex IV.3) hebben het lidmaatschap van de Raad van Advies reeds geaccepteerd.

Tot de Raad van Advies kunnen ook partijen van buiten de Haagse regio toetreden. Hiervoor heeft Brainport Development NV (Eindhoven) al toegezegd.

Onder leiding van de Voorzitter van de Kamer van Koophandel adviseert deze Raad het projectteam ten aanzien van organisatorische en inhoudelijke keuzes. Naar behoefte zal de Raad van Advies voor de respectievelijke thema's met nader samen te stellen delegaties ook voor inhoudelijk advies zorgdragen. De Raad zal in het bijzonder adviseren over de structuur en benodigde bestuurlijke draagkracht om de HSD tot een waarlijk duurzaam economisch cluster te ontwikkelen.

Coördinator/Deelnemers: KvK – algemeen Projectleiderschap;

De andere deelnemers uit het consortium participeren in bijeenkomsten en overleggen van de respectievelijke WPn en dragen bij aan voortgangsrapportages. Coördinator verzorgt Stakeholdermanagement en externe communicatie dan ook in nauw overleg met de WP-trekkers.

Resultaten:

- Algemene voortgangsrapportages (halfjaarlijks)
- 2 Mid-term reviews
- Eindrapportage, inclusief een projectevaluatie
- Informatiefolders HSD
- Communicatieplan HSD en realisatie

Gerealiseerde Resultaten

Project Management: de coördinatie en het projectleiderschap van het HSD project ligt bij de Kamer van Koophandel (KvK) Den Haag. Bij de start van het project was dhr T. Rijkerkerk (KvK) de projectleider. Hij heeft begin 2013 de KvK verlaten. In de overdracht heeft een rolaanpassing plaatsgevonden, waarbij namens de Kamer van Koophandel mevrouw P. Alkema het penvoerderschap voor het project naar de subsidieverstrekkers heeft verzorgd. Voor de inhoudelijke projectvoering heeft dhr M. Rademaker (HCSS) (mede) zorg gedragen.

De formele verantwoordelijkheid voor het project was en is bij de Kamer van Koophandel als penvoerder gebleven.

Projectteambijeenkomsten :

2011: 16/11;

2012: 04/01; 02/02; 20/02; 12/03; 02/04; 23/04; 24/05; 14/06; 05/07; 04/09; 03/10; 31/10; 05/12;

2013: 09/01; 13/02; 13/03; 10/04; 08/05; 12/06; 10/07; 04/09; 02/10; 06/11; 04/12;

2014: pm – voor adequate afhandeling en rapportage aan subsidieverstrekking van HSD – PiD project.

Besluiten en acties zijn voor elk van deze bijeenkomsten vastgelegd.

Stuurgroep-overleg:

2011: 10/11;

2012: 19/01; 22/03; 10/05; 20/06; 20/09; 22/11

2013: 10/01; (28/05; 19/09;) 11/12

Van deze bijeenkomsten zijn verslagen beschikbaar

Daarnaast zijn in het kader van WP2 (HOMSD) en WP3 (Innovatiehuizen) aparte voortgangsbijeenkomsten belegd. Hierbij zij verwezen naar de bovenvermelde rapportage ter zake.

Door penvoerder zijn inhuurovereenkomsten getekend met :

- Haute Equipe : ondersteuning voor Financiële Administratie
- Aligment Factory : Communicatie
- SignHeroes: Website ontwikkeling en beheer
- Maaik Media: ontwikkeling en beheer website 2.0
- STC : 1^e lijn Telefoon service
- TNO : support tbv WP 1, 2 en 4
- NFI : support tbv WP 2
- 2 Systems: levering XS2 desktop M abonnementen

➤ Perfectview: CRM- en Mailingsoftware – deze overeenkomst is in November beëindigd. Het HSD Office zal metertijd een eigen overeenkomst afsluiten.

➤ ANP: t.b.v. verspreiding persberichten

Deze laatste overeenkomsten hebben een doorlooptijd voorbij de levensduur van het HSD-Project. Deze overeenkomsten zijn/worden per 01-01-2014 overgenomen door de stichting HSD.

Documenten

- *HSD Samenwerkingsovereenkomst* door PiD deelnemers ondertekend door respectievelijke Stuurgroep leden op 19 Jan 2012
- *Projecthandleiding* : opgesteld door Haute Equipe en aangenomen door projectteam 02/04/12
- *Communicatieplannen* onderliggende stukken: communicatie strategie, woordvoeringslijn, corporate story; de website is sinds mei 2012 in de lucht. Daarnaast zijn een LinkedIn-groep en een Twitter-account geactiveerd. Er zijn HSD-banners geproduceerd, fact-sheets en - gefinancierd door de gemeente Den Haag - de brochure "The Hague Security Delta / doing business first class"

Formele Projectvoortgangsrapportages

Extern naar opdrachtgever:

- Mid-term review : Tussenrapportage HSD project 2012 is op 13 januari 2013 toegestuurd aan de subsidieverstrekkers (Min EZ en Gemeente den Haag)
- Eindrapportage : eerste kwartaal 2014 projectevaluatie: Na afloop van het project, eind Q4 2013, zal het consortium de eindrapportage van HSD opstellen. De verwachting is dat eind Q1/2014 de rapportage is afgerond en het project kan worden afgesloten.
- Accountantsverklaringen:
 - o HCSS
 - o KvK

Noties:

Voor sturing van het HSD-PiD project hebben leidinggevenden van de betreffende deelnemers in de HSD Stuurgroep zitting genomen. Het projectteam rapporteerde over de voortgang van het project en kreeg / vroeg sturing waar nodig. Gezien de snelheid van de ontwikkelingen in HSD is de stuurgroep in 2013 nog slechts enkele keren bijeengekomen.

Het gemeentebestuur van Den Haag had eertijds een CEO-beraad opgezet, waarin beslissers van krachtige partijen uit The Hague Security Delta participeren, te weten Siemens, Fox-IT, KPN, Thales, Trigion, TNO, NFI, Haagse Hogeschool, gemeente Den Haag, WFIA en HCSS. Dit beraad fungeerde in het eerste projectjaar (2012) als Raad van Advies. In 2013 is dit beraad doorontwikkeld tot de zgn. HSD-Board, als besluitvormend orgaan van de Stichting HSD.

De HSD-Board is bevoegd tot het verrichten van alle rechtshandelingen, waaronder het besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen, alsmede tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een ander verbindt, als vermeld in artikel 291 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

De HSD Executive Committee (HSD-EC) is belast met het dagelijks bestuur, met de uitvoering van de door de HSD Board genomen besluiten, met het voorbereiden van besluiten door de HSD-Board, met het verstrekken van inlichtingen aan de HSD-Board en met alle overige door de HSD-Board aan de HSD-EC gedelegeerde taken en bevoegdheden.

Bijlagen bij WP 4

- WP 4 a HSD PiD project Tussenrapportage 2012, dd 13 Jan 2013
- WP 4 b Accountantsverklaring HCSS,
- WP 4 c Accountantsverklaring KvK

III Financieel Overzicht

Planning en realisatie

Onderstaande tabel 4A/B geeft de begroting en de realisatie voor het project *The Hague Security Delta* weer over de periode 1 november 2011 – 31 december 2013.

Tabel 4A geeft een overzicht van de gerealiseerde kosten per WP. Tabel 4B geeft een overzicht van de gerealiseerde kosten per partner uit het consortium.

WP - Titel	Begrote kosten t/m dec 2013	Gerealiseerde kosten t/m dec 2013
WP 1 - HSD netwerk	€ 371.798	€ 579.946
WP 2 - HOMSD	€ 423.739	€ 409.606
WP 3 - Innovatiehuizen	€ 1.126.395	€ 900.474
WP 3.1 - IH Nationale Veiligheid	€ 346.423	€ 301.103
WP 3.2 - IH Cyber Security	€ 310.309	€ 239.327
WP 3.3 - IH Vitale Infrastructuur	€ 173.206	€ 161.723
WP 3.4 - IH Veiligheid Stedelijke Omgeving	€ 230.241	€ 130.822
WP 3.5 - IH Forensics	€ 66.216	€ 67.500
WP 4 - Projectmanagement	€ 209.118	€ 216.962
Totaal	€ 2.131.049	€ 2.106.988

Tabel 4A - Begroting en realisatie naar Werkpakket

Partner	Begrote kosten	Gerealiseerde kosten	Eigen bijdrage	Subsidiabel kostentekort	Waarvan subsidie PiD	Waarvan subsidie Den Haag
KvK	€ 647.067	€ 664.362	€ 164.481	€ 499.881	€ 249.941	€ 249.941
HCSS	€ 589.803	€ 606.263	€ 106.269	€ 499.994	€ 249.997	€ 249.997
HHS	€ 380.064	€ 267.552	€ 46.936	€ 220.616	€ 110.308	€ 110.308
TNO	€ 179.876	€ 186.831	€ 186.831	€ 0	€ 0	€ 0
TG	€ 238.064	€ 229.151	€ 45.965	€ 183.185	€ 91.593	€ 91.593
WFIA	€ 29.960	€ 85.330	€ 85.330	€ 0	€ 0	€ 0
NFI	€ 66.216	€ 67.500	€ 67.500	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 2.131.049	€ 2.106.988	€ 703.312	€ 1.403.676	€ 701.838	€ 701.838

Tabel 4B: Begroting en realisatie naar Partners

Begrotingswijziging

Op 25 juli 2013 is door het consortium een begrotingswijziging ingediend bij Agentschap NL. Het betrof een verschuiving van kosten tussen de partners HCSS en Haagse Hogeschool, waarbij de totale projectkosten ongewijzigd bleven. De begrotingswijziging is door Agentschap NL akkoord bevonden door middel van haar brief van 12 november 2013 met kenmerk PID1304VGORU. De geaccordeerde begrotingswijziging is als uitgangspunt genomen bij de hierboven vermelde begrotingscijfers.

IV Annex

IV.1 Bijlagen bij WP beschrijvingen

Bijlagen bij WP1

- a. Alignment en Communicatieplan
- b. HSD Corporate Story
- c. Innovatie Ontketend
- d. HSD Communicatieresultaten
- e. Draaiboek Evenementen

Bijlagen bij WP2

- a. Internationale Clusters in vergelijkend perspectief – *best practices* voor de opzet van The Hague Security Delta
- b. Governance, Kernorganisatie en Basisfinanciering (okt 2012)
- c. HSD Masterplan 2013-2014
- d. Statuten Stichting HSD
- e. HSD Campus
- f. HSD Jaarplan 2014

Bijlagen bij WP3

- a. Secure Your Future 2013 Prijswinnaars
- b. Innovation Platform Critical Infrastructure
- c. HSD bescherming vitale infrastructuur

IV.2 HSD Interne documenten

- HSD Samenwerkingsovereenkomst, 19 Jan 2012
- HSD Projecthandleiding 02 April 12
- HSD Communicatieplan
- HSD verslagen van Projectteam bijeenkomsten, Stuurgroepoverleg, CEO-beraad

IV.3 HSD Governance

HSD - PiD project

Samenstelling HSD Stuurgroep

Organisatie	Naam	Functie
Kamer van Koophandel Den Haag	M. Varekamp (voorzitter)	Voorzitter
Haagse Hogeschool	T. van Tongeren per april '13 opgevolgd door Mevr. M. Nannings	Directeur Academie voor Bestuur, Recht & Veiligheid
Den Haag Centrum voor Strategische Studies	R. de Wijk	Directeur, tevens Directeur HSD
Nederlands Forensisch Instituut	T. Tjin-A- Tsoi positie per april '13 overgenomen door dhr W. van Gelooven	Directeur NFI Business Manager NFI Academy
TNO	K. d'Huy	Business Line Manager Safety and Security
Twijnstra Gudde	E. Peper	Directeur
WFIA	I. Wapenaar <u>positie overgenomen door M. Zuiderhoudt</u>	Directeur
Gemeente Den Haag	L. Kok positie per jan '13 overgenomen door dhr K. Slingerland	Algemeen Directeur Dienst Stedelijke Ontwikkeling (DSO) DSO - Teammanager
Namens HSD Office	J. den Bruijnen	Adjunct Directeur HSD
Namens HSD Projectteam		
Kamer van Koophandel	T. Rijkerkerk per Jan 2013 opgevolgd door mevr. P. Alkema	Penvoerder / Projectleider
HCSS	M. Rademaker	Projectleider (na 1/1/2013)
TNO	R. Willems	Plv Projectleider

HSD CEO- Governance (update per dec 2013)

HSD Board Members (versie December 2013)

Mr. Henk Kool / Chairman	Deputy Mayor for Social Affairs, Employment and Economy	Municipality of The Hague
Mr. Henk Harms	waarnemend General Manager City Development	Municipality of The Hague
Mr. Gerben Edelijn	Chairman and CEO	Thales Nederland
Mr. Ab van der Touw	CEO	Siemens Nederland
Mr. Henk Geveke	Managing Director Defence, Safety & Security	TNO
Mr. Jan Mengelers	Chairman of the Board of Directors	TNO
Mr. Menno van der Marel	General manager and co-founder	Fox-IT
Mr. Richard Franken	Commercial Director	Trigion
Mr. Rob Brons	Chairman of the Executive Board	The Hague University of Applied Sciences
Mr. Kees Birkhoff	Sector Manager Public and Senior Vice President	Capgemini Nederland
Mr. Dick Schoof / Observer	NCTV	Ministry of Security and Justice

HSD Executive Committee:

Mr. Henk Harms / Chairman	General Manager City Development	Municipality of The Hague
Mr. Rob de Wijk	General Manager	The Hague Security Delta Foundation
Mr. Max Remerie	Director Business Development	Siemens Nederland
Mr. Aart Jan Smits	Director Market Development	Thales Nederland
Mr. Kees d'Huy	Director Business Development	TNO Defence, Safety & Security
Mr Wil van Gemert / Observer		Ministry of Security and Justice

HSD Office:

- Algemeen Directeur	Prof. Dr. R de Wijk
- Adjunct Directeur	Drs. J. den Bruinen
- HSD MKB Desk CONNEKT	dhr C. van der Plasse
- HSD Communicatie	mevr P. Kamphuijs

IV.4 Persberichten

Persbericht ANP - Stichting The Hague Security Delta opgericht

Vandaag, 9 juli 2013, wordt Stichting The Hague Security Delta opgericht. De stichting heeft als taak het landelijke cluster van bedrijven, overheidsorganisaties en kennisinstellingen in het veiligheidsdomein te versterken, de internationale concurrentiepositie te vergroten en innovatie in veiligheid te stimuleren. Naast bedrijven en kennisinstellingen nemen ook gemeente Den Haag en het ministerie van Veiligheid & Justitie plaats in het bestuur van de stichting.

Bedrijven, overheid en kennisinstellingen in bestuur

Het bestuur van Stichting The Hague Security Delta bestaat uit leden van de Raad van Bestuur en directie van Thales, Siemens, Trigion, Fox-IT, TNO, Cap Gemini, Haagse Hogeschool, ministerie van Veiligheid & Justitie en gemeente Den Haag. Als 'founder partner' dragen zij financieel bij aan de stichting (40.000 Euro per jaar). Na de eerste termijn van drie jaar kunnen nieuwe bestuursleden worden gekozen. De huidige kwartiermaker van het veiligheidscluster, Prof.dr. Rob de Wijk, is aangesteld als algemeen directeur.

Wethouder Henk Kool (Economie), voorzitter van het bestuur: "Wij investeren in de ontwikkeling van de veiligheidssector, omdat er nog heel veel mogelijkheden zijn om verder te groeien. De oprichting van de stichting The Hague Security Delta is een hele belangrijke stap. De grote partijen nemen hun verantwoordelijkheid en gaan zich gezamenlijk inspannen om van HSD het meest vooraanstaande veiligheidscluster van Europa te maken. Daar profiteert niet alleen de Haagse regio, maar uiteindelijk heel Nederland van."

Naast genoemde organisaties worden Deloitte, Kamer van Koophandel Den Haag, Syntens, WFIA en Twynstra Gudde 'premium partner'. Ook het Midden en Kleinbedrijf is welkom om zich bij The Hague Security Delta aan te sluiten. Via een jaarvergadering hebben alle deelnemende HSD-partners invloed en een toezichhoudende rol op de koers van de stichting. Stichting The Hague Security Delta heeft geen winstoogmerk.

The Hague Security Delta

The Hague Security Delta is het Nederlandse veiligheidscluster, een groep van meer dan 300 bedrijven, overheden en kennisinstellingen, met een internationaal track record in cyber, nationale en stedelijke veiligheid, bescherming van vitale infrastructuur en het forensisch werkveld. Door samenwerking en innovatie stimuleren zij economische ontwikkeling en veiligheid in Nederland en daarbuiten.

Opdracht

Stichting The Hague Security Delta heeft een aantal taken die in statuten zijn vastgelegd, waaronder:

- * Uitvoeren van de door het bestuur opgestelde strategische koers van het veiligheidscluster
- * Stimuleren van samenwerking tussen bedrijven, overheid en kennisinstellingen om vraag en aanbod beter op elkaar aan te sluiten
- * Versterken van relaties met de overheid, andere economische innovatieregio's in Nederland (zoals Twente en Eindhoven), de Europese Unie en overzeese veiligheidsclusters (waaronder Canada, USA, Singapore en Verenigd Koninkrijk)
- * Ontsluiten van fondsen en financieringsbronnen voor innovatietrajecten
- * Vergroten van de beschikbaarheid van gespecialiseerd personeel en afstudeerders in veiligheid
- * Verbeteren van het vestigingsklimaat voor organisaties in het veiligheidscluster
- * Vergroten van de internationale zichtbaarheid van het veiligheidscluster, via onder andere handelsmissies, communicatie en acquisitie van bedrijven, instellingen en congressen

ANP - Nieuw landelijk innovatiecentrum voor veiligheid open in februari 2014

Met de ondertekening van een overeenkomst tussen Gemeente Den Haag en vastgoedeigenaar UBS, op 18 Oktober 2013, gaat de laatste fase van het oprichten van het landelijke innovatiecentrum voor veiligheid, de HSD Campus, van start.

Boegbeeldproject

De HSD Campus wordt het innovatiecentrum van het Nederlandse veiligheidscluster, ook bekend als The Hague Security Delta. Het innovatiecentrum is aangewezen als boegbeeldproject voor veiligheid in de topsector High Tech Systems & Materials. Vanaf 2014 gaan bedrijven, overheden en kennisinstellingen uit het hele land er samenwerken om producten, diensten en kennis te ontwikkelen voor een veiligere wereld.

De HSD Campus wordt gevestigd in het kantorencomplex 'Beatrixpark', in het Beatrixkwartier in Den Haag. Op de 7e en 8ste etage van het gebouw 'Head Quarter' aan de Wilhelmina van Pruisenweg wordt een oppervlakte van 1.400 vierkante meter verbouwd tot moderne flexibele kantoor- en trainingsruimtes en state-of-the-art laboratoria.

De HSD Campus wordt op 13 februari 2014 geopend.

Inspirerende ontmoetingsplaats

Stichting The Hague Security Delta neemt zijn intrek in één van de kantoren, MKB Connect begeleidt er innovatieve ondernemers en de nieuwe Cyber Security Academy gaat er opleidingen verzorgen op het gebied van online beveiliging. Zo fungeert de HSD Campus als inspirerende ontmoetingsplaats voor ondernemers, studenten en professionals in het veiligheidscluster. Een brochure over de mogelijkheden en voorzieningen van de HSD Campus is te downloaden op www.thehaguesecuritydelta.com.

Organisaties die interesse hebben in het huren van de voorzieningen van de HSD Campus kunnen contact opnemen met dhr. E. van der Rijt, Gemeente Den Haag, via 070 353 77 90 of erik.vanderrijt@denhaag.nl.

Over The Hague Security Delta (HSD)

The Hague Security Delta is het grootste veiligheidscluster van Europa. Bedrijven, overheden en kennisinstellingen uit heel Nederland werken er samen aan innovaties en kennisontwikkeling op het gebied van cyber security, nationale en stedelijke veiligheid, bescherming van vitale infrastructuur en het forensisch werkveld. De HSD Campus is één van de strategische initiatieven uit het Masterplan voor het Nederlandse veiligheidscluster die nu worden gerealiseerd. Bedrijven die zich willen aansluiten bij The Hague Security Delta kunnen contact opnemen via info@thehaguesecuritydelta.com of +31(0)70 3028180.

Nederland Wereldwijd Support Over ons

ANP - Tweeëntwintig veiligheidsprojecten dingen mee naar co-financiering

Een spannende tijd breekt aan voor tweeëntwintig consortia die meedingen naar cofinanciering uit het HSD Stimuleringsfonds. Hun inzendingen variëren van nieuwe forensische technologie tot veiligheidstoepassingen met gebruik van big data en serious games. Het college van burgemeester en wethouders besluit voor het eind van dit jaar welke projecten voor een financiële tegemoetkoming van maximaal 200.000 Euro in aanmerking komen.

Selectie gaat nu van start

Joris den Bruinen, adjunct-directeur The Hague Security Delta (HSD): "We zijn heel blij met deze inzendingen. Dit maakt de ambitie van The Hague Security Delta concreet. Dit zijn echte projecten waarin bedrijven, overheid en kennisinstellingen samenwerken en investeren om actuele veiligheidsvraagstukken op te lossen".

Een beoordelingsteam van gemeente Den Haag en HSD gaat nu een selectie maken, aan de hand van vooraf gestelde voorwaarden. Den Bruinen: "De innovaties moeten aantoonbaar meer omzet of banen opleveren. En het is verplicht om op voorhand al een eerste klant te hebben met wie het project zal worden gerealiseerd. Alleen dan komen ze voor cofinanciering in aanmerking".

Eind 2013 wordt bekend gemaakt welke innovatieprojecten in aanmerking komen voor financiële steun uit het HSD Stimuleringsfonds.

HSD Stimuleringsfonds

Het HSD Stimuleringsfonds (1 miljoen Euro) werd op 17 juli van dit jaar door gemeente Den Haag opengesteld met als doel productontwikkeling, kennisdeling en samenwerking in het landelijke veiligheidscluster te stimuleren. Tot en met 30 september konden voorstellen worden ingezonden. Het fonds is één van de strategische initiatieven uit het HSD Masterplan 2013-2014 die nu worden gerealiseerd. Het HSD Stimuleringsfonds werd mede mogelijk gemaakt door Kansen voor West en het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling.

Over The Hague Security Delta (HSD)

The Hague Security Delta is het grootste veiligheidscluster van Europa. Bedrijven, overheden en kennisinstellingen uit heel Nederland werken er samen aan innovaties en kennisontwikkeling op het gebied van cyber security, nationale en stedelijke veiligheid, bescherming van vitale infrastructuur en het forensisch werkveld. Den Haag is het kloppend hart. Alleen al in deze regio realiseren 300 van de 450 veiligheidsbedrijven een totale omzet van 1,5 miljard Euro en bieden werk aan 10.000 mensen.

Bedrijven die zich willen aansluiten bij The Hague Security Delta kunnen contact opnemen via info@thehagusecuritydelta.com of +31(0)70 3028180

Regionale OntwikkelingsMaatschappij ZuidVleugel (ROM-ZV)

http://www.zuid-holland.nl/overzicht_alle_themas/thema_economie_werk/c_e_thema_economie-regionale_ontwikkelingsmaatschappij.htm

Zuid-Holland krijgt per 1 januari 2014 een regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM-ZV) om de concurrentiekracht van het Zuid-Hollandse bedrijfsleven te vergroten. De ROM-ZV heeft 3 hoofdtaken:

- ontwikkeling en innovatie;
- marketing en acquisitie;
- financiering en participatie.

Het ministerie van Economische Zaken, de provincie Zuid-Holland, gemeenten en kennisinstellingen steken in de eerste fase

€ 27 miljoen in een door de ROM-ZV beheerd participatiefonds.

Europese topregio

Om Zuid-Holland blijvend te positioneren als Europese topregio is een effectievere samenwerking nodig, vooral in de zogeheten ‘triple helix’: overheid, kennisinstellingen en bedrijven. De ROM-ZV gaat de bestaande activiteiten op het gebied van internationale marketing en acquisitieactiviteiten bundelen om de regio krachtiger onder de aandacht van buitenlandse investeerders te brengen.

Participatiefonds

Een van de grootste problemen voor innovatieve starters in het huidige economische klimaat is het aantrekken van kapitaal, terwijl de productie en marketing van een nieuw bedrijf doorgaans flinke investeringen vergen. De ROM-ZV beheert een participatiefonds voor veelbelovende MKB-bedrijven. Dit is een ‘revolverend’ fonds, wat inhoudt dat de opbrengsten opnieuw geïnvesteerd worden. Bij de start is het fonds gevuld met € 27 miljoen, waarvan de provincie € 10 miljoen bijdraagt. Het is de bedoeling dat het fonds de komende jaren uitgroeit tot circa € 100 miljoen. Lees meer in het nieuwsbericht ['Zuid-Holland krijgt eigen Ontwikkelingsmaatschappij'](#).

De regionale ontwikkelingsmaatschappij gaat zich niet bezighouden met ontwikkeling, realisatie of herstructurering van bedrijventerreinen en grondontwikkeling en/of -exploitatie. Als werknaam

wordt ROM Zuidvleugel gehanteerd. De ontwikkelingsmaatschappij gaat vanaf 1 januari 2014 onder een andere, nog te kiezen naam van start. De rechtsvorm is een besloten vennootschap. De directeur van de ROM Zuidvleugel is drs. Rinke Zonneveld. Voorzitter van de Raad van Commissarissen is prof. drs. Arie Verberk.
Lees meer in het nieuwsbericht '[Bestuurders ROM Zuidvleugel benoemd](#)'.

Doelstellingen

De doelstellingen van de ROM Zuidvleugel zijn:

- versterken van de internationale concurrentiepositie van Zuid-Holland;
- bundelen van initiatieven op het gebied van internationale marketing (positionering, profilering en 'branding' van de regio) en acquisitie;
- stimuleren van innovatie door kennisintensieve MKB-bedrijven te verbinden met overheden en kennisinstellingen, en door projecten en programma's financieel te ondersteunen;
- verbeteren van het vestigingsklimaat voor jonge technologiebedrijven;
- ondersteunen van veelbelovende innovatieve bedrijven in Zuid-Holland in hun behoefte aan financiering d.m.v. participaties en leningen.

Focus

De ROM Zuidvleugel richt zich op de gehele provincie Zuid-Holland. De focus ligt op sterke economische sectoren die zich met (nieuwe) technologie bezighouden. Daarbij gaat het om:

- 'clean technology' (biobased economy, water- & deltatechnologie en infrastructuur & mobiliteit);
- 'life sciences and health' (farma, biotechnologie, medische technologie);
- 'safety and security' (veiligheid).

Aandeelhouders

De aandeelhouders zijn: het ministerie van Economische Zaken, de provincie Zuid-Holland, de gemeenten Delft, Den Haag, Leiden, Rotterdam, Westland, de universiteiten van Delft en Leiden, het Erasmus Medisch Centrum en het Leids Universitair Medisch Centrum.

Persbericht

Eén miljoen euro voor nieuwe initiatieven in Haagse security-sector

Gepubliceerd: 09 december 2013 Laatste wijziging: 09 december 2013

<http://www.denhaag.nl/home/bewoners/actueel/pers/to/Een-miljoen-euro-voor-nieuwe-initiatieven-in-Haagse-securitysector.htm>

Vijf nieuwe initiatieven krijgen in totaal één miljoen euro subsidie uit het onlangs opgerichte The Hague Security Delta Stimuleringsfonds. Het gaat om innovatieve projecten zoals de ontwikkeling van een camera voor forensisch bloedonderzoek en een robot die de openbare ruimte bewaakt. Het fonds is bedoeld om de ontwikkeling van het veiligheidscluster in de Haagse regio te stimuleren.

Wethouder Henk Kool (Economie): 'Ik ben onder de indruk van het hoge niveau van de ingediende plannen. Dit laat zien dat er veel beweging zit in de veiligheidssector. Geweldig. Deze vijf initiatieven leveren in potentie zo'n tweehonderd arbeidsplaatsen op. Dus zo'n fonds betaalt zich dubbel en dwars uit.'

In The Hague Security Delta (HSD) werken overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen samen aan innovaties in veiligheid en aan de versterking van de gehele sector. Het cluster in de Haagse regio is nu goed voor 10.000 banen en een jaarmzet van 1,5 miljard euro. Dat moet op termijn verdrievoudigen.

Om nieuwe initiatieven te stimuleren is in juli 2013 het HSD Stimuleringsfonds opgericht. Er zijn 22 aanvragen voor cofinanciering ingediend; daarvan zijn uiteindelijk vijf projecten gehonoreerd.

De initiatieven

Het project *Bloed in de Spotlight* ontwikkelt een speciale camera voor forensisch onderzoek, die de ouderdom van bloedsporen kan bepalen zonder deze sporen aan te raken of te vernietigen. Met de *CrisisCommunicatie Game* kunnen crisiscommunicatie-professionals hun professionele kennis en vaardigheden vergroten. *Futurebase* ontwikkelt een platform om strategische informatie te kunnen opnemen en analyseren ter ondersteuning van besluitvorming op het gebied van nationale veiligheid. *SAM Outdoor* maakt een speciale robot die dienst kan doen als bewaker op buitenterreinen. *Tokenizer* is een hulpmiddel dat zorgt voor extra beveiliging bij het verkrijgen van toegang tot email-accounts en internetplatforms.

De gemeente Den Haag stelt het HSD Stimuleringsfonds volgend jaar opnieuw open voor de cofinanciering van innovatie projecten op het gebied van veiligheid.